

Ujút

Irodalmi és kritikai szemle

Szerkeszti: MÁRKUS ALADÁR

1933. III.

Tartalom:

Ujvári Péter:

Avrumcsele

dr. Fischer Gyula:

Izrael

dr. Kiss Arnold:

Az örök zsidó

dr. Mahler Ede:

Móse

Csermely Gyula:

Széder a harctéren

*és sok érdekes riport
és cikk.*

Jövő számunk érdekes cikke:

**A kóvéd-halmazó szerepe az
1921 évi parlamentben.**

Dr. Isak Alkalay, grand rabbin.

Óvás!

Csehszlovákiai m. t. Előfizetőink azzal a panasszal fordultak hozzánk, hogy ismeretlen egyének gyűjtőívvvel keresik fel őket és az Uj Út nevében adományokat kérnek.

Az Uj Út — amint ezt már több ízben megírtuk — tisztán publicitásából tartja fenn magát becsületesen és nincsen szüksége lealázó támogatásra.

Csehszlovákia és Podk. Russ területén egyedüli megbízottunk

Névai Lajos munkatársunk, aki fényképes igazolvánnyal van ellátva.

Nagyon kérjük m. t. Előfizetőinket, hogy ha megbízottunkon kívül őket bárki más molesztálja, úgy verejtékes munkával megszerzett reputációnk és főleg saját érdekében a becsutelt viszszaélőket a legközelebbi rendőrörszemnek átadni sziveskedjenek.

A kiadóhivatal.

Dr. Isak Alkalay

Istennek igazi és méltó földi szolgálója.

Zsidó meleg szív, hazaszeretetet és királyhűség jellemzi dr. Alkalayt, az S. H. S. államok zsidó egyházfejedelmét.

Alkalay dr.-t, aki Bécsben nyerte el képesítését, a beográdi hitközség fő-rabbijául választotta meg.

A háboruban mint táborigazgató szolgált odaadó lelkiismeretességgel és amikor Hazája bajba jutott, ezer veszélyek között tengeralattjáró hajón Amerikába ment és sok millió dollárt gyűjtött össze számára.

Az állam azzal hálálta meg Alkalay dr. érdemeit, hogy a Karagyorgyevics csillagon kívül a Szent Száva rend I. osztályával a csillagokkal, amey a Mária Terézia rendnek felel meg, tüntette ki és kinevezte őt az S. H. S. államok grand rabbinjává.

Miksa főherceg — cionista

(Az Egyenlőség cionista elvei)

Az asszimiláns irányzatú „Egyenlőség”-ben érdekes riport jelent meg, amelyből kis részletet közlünk:

Miksa főherceg: (a riporter érdeklődésére) A zsidók a harctéren és az állami életben beigazolták, hogy meggyőződéssel és lelkesedéssel tartanak ki uralkodóik mellett. Légión a száma a királyhű zsidóvallású polgároknak. Hiszen Vázsonyi Vilmos mintaszerű királyhűsége szinte legendás hírű. És báró Sztérényié...

— Bocsánat Fenség, hogy közbe-vágok... De báró Sztérényi József nem zsidó... Már nem zsidó...

Csodálkozva nézett rám és meglepetéssel mondotta:

— Sztérényi báró úr kikeresztelkedett? Ez nekem novum. Erről nem is tudtam... De ez nem tesz semmit, azért ő mégis csak zsidó maradt...

*

Ez az igazság!...

A fekete hollót csúfolják a színes és tarka tollazatu madarak.

A holló szégyenli magát. Fel akarja cserélni tollazatát.

Megfürdik.

Hiába!... És hiába a szentelt víz...

A fekete holló — fekete, a zsidó — „bűdös” zsidó marad...

Érsekújvári választás

A Nové Zamky (Érsekújvár)-ban lefolytatott városi választások eredménye nemcsak a Csehszlovák állam demokráciáját igazolja, hanem hűség tükré annak, hogy a zsidóság a közigazgatásban is milyen egyenjogúságot élvez és közmegbecsülésben részesül.

A választáson négy zsidó került a képviselőtestületbe. Nevezetesen: Nemes Albert dr. ügyvéd, Schwitzer Rudolf, kereskedő, Adler Jenő dr., ügyvéd és Drechsler Pál dr., ügyvéd.

A munkácsi nagy lakodalom . . .

Spira Lázár, a leánya, Baruch Rabinovicz a vőlegény.

Spira Lázár a munkácsi felülmulhatatlan nagy talmud és tóratudós leányának fejedelmi esküvője valóságos világsszenzációvá nőtte ki magát, amelynek részleteiről nem több és nem kevesebb, mint 4000 hirlap számolt be, a ceremóniákról pedig hangos filmfelvételeket készítettek.

Kiss Arnold :

Örök zsidó

*Száمام sívít a dermedt pusztaságban,
S egy árva nép lihegve vándorol —
Hol annak rév a messze nagy világban,
Kit átok űz és fürgeteg sodor?
Minek elfutnod egyiptomi földről?
Hiszen a korbács mindenütt suhog!
Nem mindegy néked: melyik föld a börtön?
Szived fölé hol káromlás zuhog?!*

*És széder estén halk énekszó támad,
Felel a zúgó, vádoló haragnak:
Bolyongó ősem öröke a bánat,
Mely eljegyzett az oktalan haragnak,
Nem én vagyok az istengyilkos céda,
Ki prófétákat keresztre feszíték,
De én vagyok az ösztönöknek préda,
Akit nem egyszer — százszor fölfeszítenek.*

*Örök vagyok, mert fenséges bár zordon
A lélek, amit rámrakott az Isten,
Örök vagyok, amíg egyedül hordom,
Míg nem osztottok meg velem e kincsen.
„Örök Zsidó!": nem én, hanem az eszme,
Az örök jószág, örök szeretet,
Amíg e hitem nem talál szívekre —
Pihennem addig sohasem lehet...*

*Miért viszed a Kötábláid terhét?
Sziklákat velük minek ostromolnod?
Vessed a szélbe prófétáid lelkét.
Fölszikkad könnyed, nem kell majd
zokognod.
„Örök Zsidó!” tudod, hogy mit jelent ez?!
Örök céltáblát minden mérges nyílnak,
Hogy vándorolsz és mindenütt csak
szenvedsz*

*Örök latornak, Áchásvérnak hívnak.
„Örök Zsidó!” — e nevet azért hordom,
Mert nem szűnik az emberi gonoszság,
Mert prédikálják minden szószék-ormon,
De nem jött el az örök isten-ország.
Amíg kergettek: addig mindig élek,
Amíg tapostok: nem leszek halott.
Áchásvér vagyok, mindig visszatérek,
Voltam s leszek, míg átkozott vagyok.*

A legolcsóbb dicséret.

A VI. községkerület közgyűlésén az elnökség bejelentette, hogy a sajtót meghívások terén a legmesszebbmenő módon disztinkválni fogja. Csak azt az organumot fogja meghívni, amelyiket jónak látja meghívni.

Ha én lennék Stern Samu helyében, talán én is így tennék. Minek oda a sajtó, ahol annyi a kritizálni való? Vagy ha már a „világ” kedvéért meg is hív 1—2-t, legfeljebb a talpnyalókat fogja meghívni. Akik havi 60—80 pengő „szubvencióért” nyalják az elnök úr méltóságos talpait, tehát olcsóbban, mint I. és II. számú titkársa, akik közül az I. évi 35.000 P., a II. évi 12.000 pengő körüli fájdalomdíj fejében végzik ezt a — valljuk be — nem nagyon gusztusos munkateljesítmenyt.

Az elnöki sajtó — és kritika — ki-rekesztő álláspontját **Wertheimer Adolf** úr hevesen támogatta, de sőt olyan célzásokat is tett, mintha ezt az álláspontot afféle, nemkívánatos organumok, mint az „Uj Út” is igazolnák.

Wertheimer Adolffal nem vitázom. Amennyit ő ért a sajtóhoz, ahhoz képest nem is beszélhetett jobban. De ideiktatom a bécsi hitk. elnöknek dr. Löwenherznek Budapesten tartott előadásából a következő részletet:

„A Bécsben megjelenő négy zsidó hetilap egyforma hirdetési átalányt (nem szubvenciót!) kap a hitközségtől, amelynek fejében tartoznak hetenként a szokásos hitközségi hivatalos hirdetéseket közölni. A hirdetési átalány természetesen semmi összefüggésben nincs az illető lapnak a hitközséggel szemben elfoglalt politikájával. Csak természetes, — mondotta Löwenherz — hogy a hitközség nem óhajtja a lapok függetlenségét befolyásolni.

A lapok a legvadabb és a legkiméletlenebb eszközökkel harcoltak a saját pártjukért és senkinek eszébe nem juthatott az illető laptól a hirdetési

átalányt megvonni. A párt sohasem a hitközség és a hitközség pénze közpénz, nem pedig az egyes pártoké, vagy az egyes pártok által megválasztott vezetőségé. Csak így várható, — mondotta — hogy a lapok elveket és nem szubvenciókat szolgálnak. Ezt másképp elképzelni sem tudom.

Szinte hallom a t. Olvasó válaszát: „Hja, dehát dr. Löwenherz európeér és a bécsi hitközség **európai hitközség.**” A t. Olvasónak igaza van. De kérjük, ne mondja ki hangosan ezt a véleményét. Okuljon rajtunk. Az „Uj Út” is ilyesmiket mondogat. Tehát: zárjuk ki a közgyűlésről! Némitsuk el! Ne lásson, ne halljon! Vagy — legyen velünk egy véleményen!

Még ezt is megtenném, de — nem visz rá a gusztusom. Nem tehetek róla ha a Pesti Izraelita Hitközséget nem tudom olyan szépnek látni, mint ő látja önmagát. Mert, hogy ő milyen meg nem bírálhatóan szépnek látja magát, az kiderül Stern Samu elnök úrnak dr. Löwenherz József bécsi elnök beszédére adott válaszából, melyben többek között a következőket mondotta: „**Nyugodtan megállhatjuk az egész világ művelt zsidóságának kritikáját!**”

Hogy is mondja bölcs Salamon király?: „**Dicsérjen téged más és ne a te szájad!**” Ezt a szentenciát minden kis zsidógyerek tudja, aki valaha is táján járt a chédernek, vagy jesivának. Stern Samu elnök úr nem tudja. Stern Samu elnök úr, akit egyébként, köztudomásúan, más néven pesti izr. hitközségnek hívnak, — önmagát dicséri. Talán gazdasági okokból.

Ez t. i. a **legolcsóbb.**

Mert:

I. titkár évi 35.000 P.-ért dicséri,
II. titkár évi 12.000 P.-ért dicséri,
Néhány sajtóorganum havi 60—80 pengőért dicséri

És Wertheimer Adolf?

Ő meggyőződésből? Lehet.

Milyen naivok lesznek a bankigazgatók, ha megöregszenek!

Ilyen propaganda autók vonultak fel London főbb utcáin, hogy a német zsidók elleni atrocitások miatt az angol nép bojkottálja a németországi produktumokat.

Sok hühó semmiért . . .

A németországi eseményekről a világsajtó bőségesen számolt be. A tudósításokból csak néhány hiteles adatot ragadunk ki:

... A nemzeti szociálisták behatoltak dr. Schumann közjegyzőhöz és revolverlövésekkel megölték . . .

... Lipcsében egy zsidó egyetemi hallgatót tanuló társai agyonverték . . .

... Berlinben antiszemita tüntetők meggyilkolták Günther Falkenstein 26 éves fiatalembert, egy ismert fogorvos fiát . . .

... Március 12-én éjjel három hitlerista behatolt dr. Wilhelm Spiegel kieli ügyvéd lakásába és lelőtték őt . . .

És még számtalan súlyos atrocitás kívül egyéb nem történt.

A kimagasló államférfiak és főpapok tiltakozása tehát teljesen felesleges volt . . .

Ezt igazolja a Deutscher Vortrupp Nationaldeutscher Juden-nek következő közzétett nyilatkozata:

Keleti zsidók és a baloldali pártokhoz tartozó állítólagos német zsidók, akik Németországból elmenekültek, határtalan hajszát merészkednek folytatni Németország ellen. Mi, nemzeti érzésű német zsidók, épúgy, mint a nemzeti érzésű német zsidók szövetsége, a legélesebben tiltakozunk ily személyek támadásai ellen, akik sohasem állottak benső kapcsolatban Németországgal. Német néptársainkhoz és kormányunkhoz való viszonyunk csupán reánk, német zsidókra tartozik, senki másra a világon.

Németországban tehát az asszimiláns zsidók szerint tulajdonképpen nem is történt semmi különösebb, legfeljebb az, hogy keleti és a baloldali párthoz tartozó zsidók teljesen alaptalan hajszát indítottak Hitler Német Birodalma ellen . . .

Heil Deutscher Vortrupp Nationaldeutscher Juden! . . .

Heil Hitler! . . .

Szabadság ünnepén

Természet és történelem kezét nyújt egymásnak, hogy megüljék a szabadság biblikus ünnepét. A természet magára ölti tarkavirággal szövött, csodás színekben pompázó ünnepi köntösét, „mint a napcsillagzat, boldog vőlegény gyanánt lép elő az ő sátorából, örül, hős képen, hogy befuthatja az ő diadalmi pályáját” (Zsolt. 19. 6.), a történelem pedig hősköltemény dal-lamát pöndíti meg ősi hárfáján, a szabadságnak ujjongó himnuszát, a meg-váltás Sírhasírím énekét, és eme kettős ünnepnek van egy közös vonása, egy közös alapja: a harc és a küzdelmek után végtére mégis csak kivívott győzelem; amott a természetben a lét és az elmulás, a föltámadás és a her-vadás közötti küzdelem az újrakeletkezés és az átalakulás győzelmével vég-ződik, itt a történelemben pedig hosszú viaskodás és szívós birkózás után, véres vetés közül végtére mégis csak fölhasad a szabadság Jericho-rózsája.

Amott a hervadást nyomon követi az újrafakadás, itt a sülyedést föl-váltja az új lendület, ám amíg a teremtés világában a keletkezés procesz-szusa változatlanul szilárd törvények szerint megy végbe: a téli dermedés a tavaszi napsugárnak nem tud ellenállani, a havas takarónak el kell ol-vadni és helyet kell adnia az üdén zöldelő gye-págynak, addig a történetnek igen gyakran be kell érnie, meg kell elégednie a szabadságnak puszta esz-ményével, a szabadságnak puszta széderesti emlegetésével, mert az elő-ítéletek téli fürgetegei a valóságban még mindig nem tombolták ki magu-kat, a fajgyűlöletnek jégpáncélja még mindig nem olvadt el és a szabad-ságnak nehezen kivirult hajtásait irgalmatlanul tapossa ronggyá a hirte-lenül visszatért lélekbeni télnek durva csizmatalpa.

Igen, a bilincseiről leoldott és szabaddá váltott természeti erők győzelme a teremtés világában csak egyetlen szótól van függővé téve: a teremtő Is-tennek szavától, de hogy a kórtörténet is szabadságot ünnepelhessen: oh milyen sokaknak, vagy oh milyen keveseknek szavától van az a szabadság függőben. Hiszen még az is, akinek a történettudomány nem épen kenyere és szakmája, még az is jól ismeri azt az igazságot, hogy a vallásszabadság és az emberi egyenjogosság győzelmének kétségbevonásához nem ritkán elegendő olyan szótöbbség is, amely még csak a tiz egyiptomi csapás szá-mát sem éri el, mert elég egynéhány hangosszavú gyűlöletapostol epét és vért tajtékzó szava, hogy a szabadság ősi prófétáinak szent hagyományait sárba tapossa, a szavuk hatása alatt a sötétségre esküvő s a lelki éjszaká homályában vak szemmel járó tömegindulat, amely egyetlen éjszaka alatt a rabság Egyiptomává változtatja át a szabadság klasszikus kanaáni orszá-gát is.

De mi hiszünk a szabadság örök törvényében, mi hisszük azt, hogy új idők új Fáraóinak terveit is épűgy megfogja hiusítani a szabadság Istene, mint egykoron Micrájim országában, s mint minden időben minden Mic-rájimokban. Mi hiszünk az emberség géniuszának győzelmében, különösen pedig a magyar föld szabadság és igazságtermő öserejében, amelytől mic-rájimi szellem mindig olyan távol állott, mint ég a pokoltól. A szabadság klasszikus földje nem fog bennünket megcsalni sohasem ...

**„Florida“
harisnyák a legjobbak
Timisoara**

*

Ha a gyermek okos — egészen az atyjára üt, ha kedves — olyan mint a nagyanyja, ha rossz — végtére kell, hogy valamit az anyja véréből is örö-köljön ...

I z r a é l

Peszah, a szép tavaszi ünnep, Izraél születésének idejére emlékeztet.

A zsidóság jelentősége és feladata már azon a napon kezdődött, amelyen őseink a rabszolgaság igája alól fölszabadultak, mert egy nagy gondolattal, a mindenséget átfogó tanítással a lelkükben léptek ki a százados hallgatásból: az Egyetlen-Egy Isten gondolatával, tanításával.

Tisztán, valóságosan élt az bennük, izzó meggyőződésnéként, mely magában hordta a legyőzhetetlenség erejét és a végleges diadalba vetett remény teljes gyümölcsét.

Utolsó páriák voltak, rabszolgák, a félelmetes Egyiptomban, az óvilág nemzeteket befogó birodalmában, közel négyezer évvel ezelőtt.

Hitte és hihette-e valaki, hogy azok, akik számára nem létezett törvény, jog, emberi érzés, akikben a véres zsarnokság elfojtotta a gondolatnak, a szellem leghalkabb megmozdulását is, akiknek jelene csupa sírhalom és szenvedés, könny és gyász volt, hihette-e valaki, hogy azok egy évezredekben kibontakozó jövő elé indulnak?

És a hihetetlen valóra vált.

Nemzedék követett nemzedéket, hosszú láncolatban, az erőtlenség, a gyöngék túléltek az erőtlől duzzadókat és nem egyszer vonultak át száraz lábbal az idő vésztornyosuló tengerén.

Izraél fölvetette a harcot az étellel úgy, mint a halállal — vajjon melyik a nagyobbik hatalom a kettő között? — és urrá lett fölöttük.

Foltok, hibák, bűnök terhelik a zsidóság népi és egyéni jellemét; sokszor estünk súlyos erkölcsi eltévelyedésekbe már ősidőkben és senki sem ostromozza azokat keményebben, mint Mózes és a prófétai beszéd.

A talmud és későbbben a középkori etikai művek szerzői nagyon kiméltelenül ítélik el az észlelt fogyatékosságokat és az egyház jelen tanítói is keserűen fakadnak ki azok ellen.

De éppen ez az erős önbírálat, a lelkiismeret fölébresztésének ez a szigorú, meg nem vesztegetett hangja, mely mindig és mindenütt szólal meg, bizonyítja a zsidó életfölfogás komolyságát, erkölcsös gondolkodása magasvonalú irányát.

A próféta, azaz Isten embere, az erkölcsi eszménynek hirnöke és őre, a jognak, igazságnak és szeretetnek tanítója, mindennemű bűnnek rettenthetetlen bírója, azért csakis Izraél népe kebelében születhetett és az Isten ígéjének tanítása és magyarázása csakis a zsidó egyházban keletkezhetett.

Művészet, költészet és tudomány lényeges alkotó elemei a kultúrának; az emberi szellemnek oly megnyilatkozásai, amelyek az ember magasabbrendű eredetéről tanuskodnak és széppé, értékesé teszik az életet. Nagyra is tartjuk azokat a nemzeteket, amelyeknek lelkéből azok kiforrtak és amelyek szolgálatukban állottak; de az ételszentség elve az erkölcsi tökéletesedés törvénye és annak uralma a köz- és magánéletben, mégis mindeneknél fontosabb és jelentősebb.

Az ételszentség alapgondolatát Izraél építette bele a világtudatba és minden gyarlósága mellett megtartotta azt történelmi vándorútján.

Materiálizmussal vádolják a zsidót, a materializmus képviselőjének kiáltják őt ki, de aki nem téveszteti meg magát szóktól és ismeri az ember pszichológiáját, nyugodtan mondhatja, hogy egy csöppet sem éri a zsidót ez a cím jogosabban és megokoltabban, mint akármilyen más hitűt.

Rácáfol erre a vádra minden múlt és az egész jelen.

De hogyan lehet is a zsidóság anyagimádásáról beszélni, ha hívei cso-

dálatos áhitattal és megalkuvást nem ismerő ihlettel csüngnek az őseiktől rájuk szállott szellemi örökségen: vallásukon, amelynek megóvása és megőrzése csak lemondást követel, mindig csak lemondást és amelynek megdicsőítésében oly önzetlenséget, oly hűséget és ragaszkodást tanúsítottak és tanúsítanak, amely nem akad párjára a világtörténelemben!

Gyűlölet és gyalázás, ráfogás és jogfosztás, elnyomás és kínpad volt a zsidónak sorsa, de tántoríthatatlan maradt hitéhez és légio azoknak a vértanuknak száma, akik életüket áldozták fel, de szent tanukat nem.

Hol lehet itt materiálisztikus életnézetről beszélni?

Két nagy vallás származik Izráéltól, táplálkozik vallási és erkölcsi eszmévilágából, szívja életnedvét, ősi tana talajából.

Ha Izraél tágitott, engedett volna meggyőződéséből, ha föláldozza azt a makkabeusok korszakában, ha hősök helyett árulók élnek akkor, keletkezhetek-e volna ilyen esetben ezek a vallások?

Csakis Izraél állhatatossága, kitartása és hajthatatlansága adta meg nekik a létet, csakis klasszikus hűsége vallásához, amelytől pedig nem várt, nem remélt, nem kívánt semmiféle hasznot, előnyt, jutalmat, hacsak azt nem, hogy előmozdítsa a világ üdvét.

Valóban Izraélnek ez erényei által, melyek minden egyéb, csak materiálisztikusok nem, teljesült a Szentírásnak Ábrahám ősatyánkhoz intézett ígéje: „Áldást fognak meríteni a te ivadékodból a föld minden nemzetei.”

Túlzás nélkül állíthatjuk és a történelem bizonyosságára hivatkozhatunk, hogy Izraél, melynek zöme erkölcsileg egészséges volt mindig és most is, az önfeláldozással, idealizmussal munkálta e föladatát.

Lássák be ellenségeink, hogy az emberek összetartozóságának megtagadása, erőszak és gyűlölködés nem számíthat erkölcsi világnézethez; lássák be, hogy ilyen világnézet csak a rombolás és feloszlás csiráit hordhatja magában; lássák be, hogy csakis béke és egyetértés a gyógyító szer, a segítség.

Izraél közössége világtörténelmi alakulat, világtörténelmi valóság, amely az Egyetlen-Egy Isten hitébe kapcsolta bele létét, életét.

Ez a hit volt a vezére, őrző anyaga az elmúlt évezredekben, ez a hit volt a csodaforrás, melyből a földi és erkölcsi boldogság és a történelmi örökkévalóság italát merítette.

Az marad a jövőben is.

Az Új Út népgyűlése

Óriási lelkesedést váltott ki a pesti zsidó közéletben az Új Út

1933. április hó 23.-án a pesti Vigadó nagytermében megtartandó népgyűlésének híre.

Pártok, egyesületek és a zsidó polgárok ezrekre menő, valóságos tömege jelentette be csatlakozását és részvételét.

Az évtizedek óta elégedetlen és az aránytalan kultuszadóktól agyonnyargatott kispolgárok elkeseredett harca lesz ez a kővedvadászok és azok ellen, akik csupán a vagyoni cenzus alapján kerültek a hitközség élére!

A felszólalók nevét a napilapokban fogjuk publikálni.

A RENDEZŐBIZOTTSÁG.

JULIA KESZTENBAUM

Füző és orvosi haskötő
specialista.

Oklevéllel kitüntetve.

■■■■■■■■■■

Oradea,

Bul. Reg. Ferd.

Es ist erreicht! ...

Pillanattfelvételek.

Hitler Samu festő- és mázolósegéd, a horogkeresztesek vezére, amikor elérte a kancellári méltóságot.

Stern Adolf, a Pesti Izr. Hitk. és a VI. Izr. községkerület elnöke, kóvédhalmozó, amikor az Izr. Országos Iroda elnöke lett.

SÜLTEKHEZ ÉS
MÁRTÁSHOZ
DESSERTHEZ ÉS
KALÁCSHOZ
GAZDASÁGOS ÉS KIADÓS

הפירות
A
Ceres

100%-OS TISZTA
NÖVÉNYZSID

Dr. Mahler Ede, egyetemi tanár

Móse az egyiptomi emlékek megvilágításában

Az Új Ut keretében nem szükséges különösebben kiemelni, hogy ki volt a bibliai Mózes, aki az emberiség történetében oly fontos szerepet játszott. Kiváló tulajdonságai mellett, amelyek őt népének vezetőjévé predesztinálták, különösen nagy szerénysége volt az, amely őt ékesítette; oly tulajdonság ez, amely külsőleg abban nyilatkozott meg, hogy mikor egy alkalommal az a jelentés érkezett hozzá, hogy a táborban két ember próféta-ként lépett fel, ő ezt ily egyszerű és keresetlen megjegyzéssel utasította vissza: „Adj a Isten, hogy az Örökkévaló egész népe prófétákból álljon és az Örökkévaló rájuk árássa szellemét!” (Num. XI 27—29.)

Első nagy hivatása volt (Exod. III—IV), hogy a fáraónál szószólója legyen Izraelnek, hogy az új dinasztia a (XVIII.) trónralépése óta elnyomott és súlyos rabságban szenvedő izraelitákat az országból kivezethesse.

Az egyiptológiai kutatások terén elért nagy eredményekből ma már tudjuk, hogy II Ramses (K. e. 1348—1280) volt az a fáraó, akinél Mósének magasztos, de egyúttal nehéz feladat teljesítését ki kellett eszközölnie és akinek trónralépésével kezdődött ama nagy és kemény sanyargatások korszaka, amely a Bibliában (Exod. II. 23) e szavakkal van ecsetelve: „Izraél fiai nagyon is sóhajtoztak a kemény rabság miatt”, és aki alatt az amúgy is súlyos szolgaság még lényegesen súlyosbodott (Exod. V. 6—19). Ugyncsak II. Ramses volt az, akinek idejében (Kr. e. 1335-ben) végbement az exodus.

A Móse név is valódi egyiptomi: „gyermek”-et jelent. Móse ugyanis 1415-ben, azaz III. Amenophis király 25. évében született. Ebben az időben Egyiptomban szokásos volt a gyermekeket valamely Isten után elnevezni, m. p. mint ennek az istennek gyermekét. Nem kevesebb mint öt királya e dinasztának viselt ilyen nevet. E dinasztia alapítójának a neve „Ahmose” (v. Amosis) = „a Holdisten gyermeke”, négy királyt ruháztak fel a „Thutmose” (Thutmosis) = „Thut isten gyermeke” címmel. Mósét, akit a fáraó leánya (v. ö. Exod. II, 5) mint kis ládácskában fekvő fiucska a Nilus nádásában talált, a királyi palotába vitték és itt adtak neki nevet; minthogy azonban benne az idegen héber törzs egyik gyermekét ismerték fel (Exod. II. 6), lehetetlen volt őt az egyiptomi istenek egyikéve kapcsolatban lévő névvel felruházni s így a lelcnek az egyszerű „Móse” (Mosis) = „gyermek” nevet adták.

Ma még többet is tudunk. Már I. Széti (II. Ramses édesatyja) uralkodása alatt az egyiptomi hadsereg szervezetében nagy és következményeiben is hathatós változás állott be. Az előbbi királyok, így pl. III. Thutmosis, győzelmeit egyiptomi harcosokkal és csak ezekkel vívták ki, csak rendőri célokra vettek igénybe idegen zsoldosokat, akik az úgynevezett „Matói”-csapattestet alkották. De I. Szépi alatt már idegen zsoldosok hatoltak be az egyiptomi hadseregbe, és azóta igen gyakran találjuk ezt a címet kiemelve: „az idegen néptörzsek előljárója.” II. Ramses alatt libyaiakat és más idegen törzsbelleket találunk az egyiptomi csapatok közt, akik az emlékművek ábrázolásain és saájtságos viseletük és fegyverzetük által tűnnek fel. Itt kétségtelen az a körülmény is közreműködött, hogy a királyok már nem támaszkodhattak teljes biztonsággal saját embereikre. Legjobban világítja meg ezt a tényt, hogy mikor II. Ramses idejében a hammamati kőbányában a nemzeti csapatok fölláztak, a fáraó ezeknek leverésére egy

hadtestet küldött oda, amely csupa idegen zsoldosokból állott. Feltűnő az is, hogy a nemzeti gyalogságot sem egyiptomi szóval, hanem a „na'aruna” sémi szóval jelölték meg. És így bizonyára nem tévedünk, ha feltesszük azt, hogy II. Ramses idejében az izraelitáknak is voltak saját hadtestjeik, melyek nem egyiptomi istennevekkel voltak egybekötve és nem ezen istennek voltak tulajdonítva mint az egyiptomiaknál, hanem mint Jahve hadtestje (civ'oth Jahve, v. ö. Exod. XII, 41 szerepeltek.)

Erős támaszt nyer e feltevés egy, Günther Röder által a Zeitschrift für Ägypt. Sprache c. folyóirat utolsó számában 61. köt. 65. old.) közzétett kőemlék által, melyet a hildesheimi múzeumban őriznek. Ez egyik fölírata szerint „Móse nevű csapatvezérnek van szentelve, akinek beszédei kielégítő” míg egy másik fölírat így szól: „Móse, a II. Ramses nagy hadtestének tisztje”.

A kőemlék alsó részén II. Ramses van ábrázolva, akinek kezéből Móse és csapattestje különféle adományokat (aranyat, ezüst és mindenféle szép adományokat) vesznek át, mely alkalomból a fáraó a csapattest előtt kiemeli Móse ama nagy érdemeit, amelyeket a fáraó érdekében szerzett magának.

Vajjon az itt említett Móse azonos-e a bibliai Mósevel, némelyeknek még kérdéses lehet, de mindenesetre feltűnők azok az analógiák, amelyek itt némi tekintetben észrevehetőek. Mindenekelőtt Móse itt mint egy nagy hadtest parancsnoka jelenik meg és ez volt a bibliai Móse is mint Izraelnek, Jahve hadtestjének a vezére; az említett emlékkő II. Ramses idejéből való, tehát annak a fáraónak az idejéből, aki — amennyiben II. Ramses Kr. e. 1348—1280-ig uralkodott és az izraeliták Egyiptomból való kivonulása Kr. e. 1335-ben történt — bibliailag az, akire Exod. V—XII. vonatkozik. Az a tény, hogy az említett emlék szerint II. Ramses a nagy tevékenységet, amelyet Móse mint hadtest vezére a fáraó előtt kifejtett, elismerte, megdicsérte és megjutalmazta, ugyan új előttünk és a bibliai kritika szempontjából annyiban figyelemreméltó, amennyiben a biblia jelentése szerint (Exod. II. 23—V. 23) éppen ez a fáraó volt az, akinek uralkodása alatt az izraeliták sorsa lényegesen rosszabbodott; de azért nem szükséges ebben elmentéseket látni. Hiszen Móse a királyi udvarban nevelkedett és ez mindenestre megkönnyítette neki a későbbi években is az udvarhoz való hozzáférést; sőt az sincsn kizárva, hogy éppen ez a körülmény lényegesen járult hozzá, hogy ő hadtestparancsnok lett és már ennél az oknál fogva is képesítve volt arra, hogy népének szószólója lehet a fáraónál.

Igy e néhány szűkszavú följegyzésből is láthatjuk, mily fontos a bibliai kutatás számára az ókori nagy Kelet tanulmányozása, de láthatjuk azt is, mily nagy jelentőségűek a Biblia szavai egyes óegyiptomi feliratok helyes megfejtésénél.

Hasznos tudni,

hogy **Schmidthauer**

természetes **Igmándi**

késérővize valódi áldás
gyomor és bélbajosoknak.

Utasítás minden palackhoz mellékelve!

Kapható mindenütt!

A SIROK ÁPOLÁSA

UGY A RÉGI KEREPESI-UTI,
MINT AZ ÚJ KÖZPONTI IZR.
TEMETŐBEN

**április hó második felében
veszi kezdetét**

befizetések a **PESTI CHEVRA
KADISA** székházában VII., Erzsébet körut 26. szám alatt
már most eszközölhetők, esetleg ugyanőda postán is beküldhetők.

Makótól-Jeruzsálemig

Meskó Zoltán országgyűlési képviselő április elsején hódolatteljes tiszteletét tette Hitler Adolfnál és bejelentette **pártja** csatlakozását.

Hitler boldogságtól sugárzó arccal vette tudomásul a magyar horogkeresztes irányzat **egyetlen** képviselőjének bejelentését és melegen szorította meg kezét:

— Meskojach Zoltán!...

*

Roda Roda (alias Rosenfeld Sándor) humorista író königsbergi szereplését a horogkeresztesek „eltanácsolták.”

Az ismert író erre nyilatkozatot tett közzé, hogy ő római katolikus vallású.

Roda ugyanis kitért.

A rendőrség mégsem engedélyezte az előadás megtartását.

Hiába: a vallást fel lehet cserélni. Többször is.

A származást azonban nem lehet.

*

Izgalomtól kipirult arcu ifju állított be néhai Pollák Illés dr.-hoz.

— Ügyvéd úr!... — hebegte az ifju. — Belém szeretett egy igen gazdag és gyönyörű leány... Biztatására megkértem a kezét... A szülők eleinte elleneztek a házasságot, de végre a leány unszolására kijelentette az atyja: ha megfelelő információt nyujtok magamról, hozzám adja leányát feleségül... Kérem szépen ügyvéd úr: adjon rólam információt... A boldogságom függ ettől...

— Házasság ügyben elvből nem adok információt — szólt mosolyogva a nagy jogtudós. — Mit tudom én hogyan sikerül a házasság!?!... Engem aztán ne átkozzon senki sem!...

— Ügyvéd úr!... — szólt könnyezve az ifju. — Ha ez a lány nem lesz a feleségem: öngyilkos leszek...

Pollák Illés a maga fiatalságára gondolt, megsajnálta az ifjut és a következő információt adta róla:

„... A fiatalembert ismerem. Ahányszor eddig én védtem őt, **mindig felmentették...**”

*

Félix Salten, a nagy osztrák író tanulmányozás céljából beutazta Szovjet-Oroszországot.

Midőn onnan visszautazott Bécs felé, a határállomáson egy orthodox külsejű hitsorsos foglalt helyet vele szemben a fülkében.

Csakhamar élénk diskurzus fejlődött ki a két utas között.

— Mondja kérem Mester — érdeklődött a hitsorsos — és ön nem félt azoktól a véreskező emberektől?...

— Nem!... — felelte Félix Salten. — Az én szótáramból az a szó: „félelem” hiányzik.

— Hibás akkor az ön szótára, Mester... vagy lehet, hogy rossz helyütt kereste a szót...

— ?

A hitsorsos sunyin hunyorít szemével:

— „M” betű alatt tessék megnézni... „Majre” biztosan benne van...

*

Einstein professzor villájában házkutatást tartott a rendőrség. Fegyverek után kutattak. A házkutatás pozitív eredménnyel járt: szellemi fegyvereket találtak. Ezeket azonban nem kobozta el a rendőrség. Ilyenekre ugyanis nincs szükségük — a horogkereszteseknek...

*

Egyik felekezeti lap a következőképpen méltatta Stern Samu érdekeit, midőn a legmagasabb egyházi méltóságra emelték:

„... Nem akarunk a személyi kultusz és a dicshimnusz hibáiba esni. Egyszerűen néhány tényt regisztrálunk.

Stern Samu el tudja mondani a brochót a tóra előtt!...”

Horribile dictu!...

Mennyiben cionista a Pesti Izr. Hitközség?

Történt vala 3 évvel ezelőtt, hogy a Pesti Izr. Hitközség zsidókórháza kórszövettani vizsgálati laboratóriumot rendezett be. Nyilván a kór, a szövet és a vizsgálat tanulmányozására.

*

Régi igazság, hogy egy ilyenfajta laboratórium vezetésére szükségeltetik egy, azaz 1 darab tudós főorvos. Szükségeltetett tehát a zsidókórház laboratóriuma számára is egy, azaz 1 darab főorvos. És adata neki kettő, azaz 2 darab. Miért?

*

Mert kiírták a pályázatot. És a laboratórium vezető főorvosi állására jelentkezett egy fiata zseni, dr. Erős Gedeon. Ki szőke és szelid, de azért tud. Tíz évig asszisztenskedett dr. Entz Béla pécsi egyetemi professzor mellett. A kurzus dacára. Továbbá Entz professzor egyenes követelésére megpályázott Pesten egy egyetemi magántanárságot. És 31 éves korában egyhanguan egy magántanárt neveztek ki. A gazdasági antiszemitizmus dacára. Mivel európai szaktekintély a maga orvosi mesgyéjén.

*

A zsidó kórház orvosi tanácsa, Alapi professzorral az élén, boldog örömmel fogadta dr. Erős Gedeon európai hírű, zseniális tudós pályázatát. És egyhangulag ajánlotta őt. Annak dacára, hogy pályázott kivüle dr. Kovács Endre ugyancsak pécsi egyetemi tanársegéd is, aki igen tehetséges, szorgalmas orvos, dehát,... Istenem, nem lehet mindenki zseni... ugyebár?

*

Történt vala a pályázás egy havi 130 (egyszázharminc) pengővel és némi mellékkeresettel kecsegtető állásért.

*

Az orvosi tanács egyhangú ajánlása felkerült a kórházi bizottság elé. Melynek tagjai nem orvosok és nem tudósok. Sőt! Legnagyobbbrészt előljárók. S ekkor kiderült...

*

hogy Erős Gedeon valóban zseni ugyan, de dr. Kovács Endre kissé még ennél is több. Ő Kecskeméti Adolf (azóta elhunyt) előljáró rokona. Tehát: ha Erős pályázatát (a kórház érdekében) nem szabadott visszautasítani, viszont Kovács pályázatát (Kecskeméti Adolf miatt) nem lehetett mellőzni.

*

Fogas kérdés.

*

De megoldották. Meg. Mindakét főorvost akceptálták. Dupla, vagy semmi. Doppelt ist stärke.

*

Azóta, — előirányzat ellenesen — két darab főorvos húzza a havi 130-at. És a sekélyen csorranó mellékjövedelmet. Megélni egyik sem tud a keresetéből. Az európai hírű zseni se. A másik se.

*

Ámde van a Zsidó-kórházban más osztály is. Pl.: fülosztály. Ott is szükségeltetett 3 évnek előtte 1, azaz egy darab osztályvezető főorvos.

*

És ott is lön 2, azaz kettő darab.

Miért? Lásd fönt.

*

Pályáztak: dr. Fleischmann László (elsőrangú szaktekintély) és dr. Révész Béla. Mindakettőt akceptálták.

*

Utóbbi báró Kohner Adolf rokona.

*

Méltóztatik érteni? Mi nem. Alapi tanár talán igen, de ő, mikor információért fordultunk hozzá, elhárította az érdeklődést. S csak annyit jegyzett meg szerényen: „Az orvosi tanács szakszempontról bírálja el a kérdést és legjobb tudása szerint választja ki a pályázók közül a legmegfelelőbbet. A kórházi bizottság döntésére sajnos nincs befolyása.”

*

És most néhány komoly szót: nagyon helyes és szép dolog, hogy a Zsidókórház lehetőleg sok orvost akar foglalkoztatni. Tegye is. Semmi kifogásunk ellene. Még a protekciózások előtt is behunyjuk szemünket, ha gyakornokokról, externistákról van szó. De az egykor európai hírű intézet vezető orvosi pozícióiba, komoly, elsőrangú embereket követelünk, akiket az orvosi tanács hozzáértése és nem kórházbizottsági előljáró urak bonyolult sógor-koma jóindulata fémjelez. Ott áll a kórház élén a nagyhírű Alapi tanár. Követeljük a kórház jóhírneve és munkateljesítménye nevében, hogy főorvosi kinevezéseknél egyedül az ő szava döntsön! Ezt már egyszer megírta az „Uj Ut”!

*

Mert a Pesti Izr. Hitközség minden alkalommal büszkén leszögezi, hogy mindenfajta cionizmust mélyen megvet. A politikai cionizmust is. A társadalmi cionizmust is. Csak a protekcionizmust nem.

*

De szegény, szenvedő, életükért aggódó betegek bőrére protezsálgatni, — Előljáró urak! — talán mégis csak frivolitás!

Dr .N. M. Gelber:

Lewis Way

Aachenben, 1818 szeptember végén nagyjelentőségű kongresszus volt, amelyiken az orosz cár, az osztrák császár és a porosz király vettek részt. Ez a kongresszus a Franciaországot megszálló csapatok visszavonásával, aktuális német és spanyol ügyekkel, valamint az 1815-ben kötött Szent Szövetség kiterjesztésével foglalkozott.

Az akkori időben egész Európát lázasan foglalkoztató politikai kérdések tárgyalása közepette egy rajongó angol: Lewis Way, memorandumot terjesztett az aacheni kongresszus elé, amely a zsidókérdésnek megoldásával és ezzel kapcsolatban a zsidó állam felállításával foglalkozott.

Lewis Way, 1733-ban született Londonban. Eredetileg ügyvéd volt, majd súlyos betegségen esvén át, theológiával kezdett foglalkozni. Elsősorban a zsidókérdés érdekelte a legjobban.

1811-ben jótékonyágáról és a zsidók iránti őszinte barátságáról ismert gazdag hölgy, Janne Parminter meghalt. Halála előtt utasította végrendeletének végrehajtóját, hogy a Devonshireben, Exmouth melletti A La Ronde nevű birtokán ültetett tölgyfaligetet a leg gondosabban őrizze meg és azt „emberi kéz ne bántsa és ki ne irtsa, amíg Israel vissza nem tér ősi hazájába, az ígért földjére.”

Lewis Way egyízben barátjával ellovagolt e tölgyfák alatt és tudo-

mást szerzett a sajtósárgos végrendelkezésről. Ez olyan mély hatást tett rá, hogy nagy érdeklődéssel és szorgalommal kezdett a Bibliával és zsidókérdéssel foglalkozni. Az 1814-ben Londonban ujjászervezett missziótársulathoz szergődik és minden tevékenységével azon van, hogy zsidókat térítsen meg. A misszió megbízásából Franciaországba, Hollandiába, Németországba, Lengyelországba és Oroszországba utazik. E két utóbbi államban éppen elég alkalma nyílik a zsidókérdés beható vizsgálatára. Az orosz társadalom vezetőit is megnyerte a zsidó misszió támogatására, sőt négy ízben I. Sándor cárral is beható tárgyalásokat folytatott e tárgyban és a cár mindenképpen egyetértett Lewis Way tervével, amely szerint Dél-oroszországban zsidó-keresztény kolóniát igyekezett alapítani.

Egy ízben el is kísérte a cárt dél-oroszországi utazásán és ez alkalommal módjában volt megismerni a karaiták krími települését. Mindezek ellenére sem sikerült a kolonizációs programot végrehajtania.

Az aacheni kongresszus idején Lewis Way a kongresszus színhelyére utazott, hogy azt a zsidókérdés tárgyalására ösztönözze. 1818. okt. 5-én részletes memorandumot nyújtott át az orosz cárnak, amelyikben a zsidók helyzetének megjavítására vonatkozó nézeteit és javaslatait közölte. A zsidók egyenjogusításának keresztény szószólóival ellentétben Lewis Way a zsidóknak nemcsak a szociális helyzetére volt tekintettel, hanem különös figyelmet szentelt a zsidók nemzeti különállásának és a zsidókérdés ezen az alapon való megoldásának.

Emlékiratának elején kifejti Lewis Way a zsidók teljes polgári és szociális egyenjogusításának feltétlen szükségességét. Követeli, hogy a különböző kormányok a keresztény papságot, főleg pedig a püspököket arra utasítsák, hogy szentbeszédekben a zsidók iránti humánus és szeretetteljes bánásmódra hívják fel a keresztény lakosságot. A zsidó ifjúságnak megfelelő nevelésével, a zsidóknak a mezőgazdasági munkához és az összes iparágakhoz való visszavezetésével elérhetőnek hiszi a zsidóknak és a gazdanépeknek mind szorosabbá váló kapcsolatát. Az egyenjogusítás révén a zsidók kötelesek az állammal szemben összes polgári kötelességeiket gyakorolni és a terv praktikus keresztülvitelének szempontjából Lewis Way központi bizottság megalakítását javasolja, amely bizottság keresztényekből és zsidókból állana.

E javaslaton kívül Lewis Way 1818. szeptember 29-én Brüsszelben újabb memorandumot szerkesztett, amelyben részletesen vázolja a zsidók helyzetét. Ez az emlékirat tulajdonképpen a zsidók helyzetére vonatkozó részletes tudósítás, amit Lewis Way az orosz cár egyenes kívánságára állított össze, mivel a cár „e szerencsétlen nép sorsa iránt különös érdeklődéssel viseltetett.” Lewis Way szerint kell, hogy a zsidóknak hatalmas védője akadjon, mert „a zsidók bizonyos tekintetben királyi származék” és ha a fejedelmek a zsidókban valóban Isten népét látnák, akkor nemcsak hogy védelmet és segítséget kellene nyújtaniok, hanem a keresztény hatósággal való minden téren megnyilvánuló jogegyenlőség mellett is sákra kell szállaniok. Röviden jellemzi Lewis Way az egyes európai államokban lakó zsidók helyzetét és arra a következtetésre jut, hogy elsősorban a kereszténység érdeke „hogy a zsidók polgári és politikai szabadságot kapjanak és hogy visszatérhessenek az emberiség nagy, szociális családjának kebelébe,” mert egyedül ezeknek az elengedhetetlen alapfeltételeknek révén épülhet fel ujra Izrael és válik lehetségessé Jézus Krisztus nyájába való felvétele s Isten birodalmába való egyesülése.”

Azt hiszi Lewis Way, hogy a négy európai nagyhatalom a zsidók egyenjogusítását és emberiség és a vallás kérdésének fogják tekinteni és emlékiratában részletes tervet dolgoz ki, amely a már említett alapelvek gyakorlati kivitelét részletesen taglalja.

A keresztyulvitelnél elsősorban valláserkölcsei, politikai, történelmi és adminisztrációs szempontokat vesz figyelembe. Amíg vallási tekintetben azt az álláspontot képviseli, hogy a zsidók isteni és királyi nép, a második és harmadik részben az a nézete alakul ki, hogy már elérkezett az idő, amelyik a zsidók sorsának megjavítását kell, hogy hozza, nemzeti öntudatuknak és a befogadó államok érdekeinek megsértése nélkül.

Adminisztrációs szempontból azokat az előnyöket domborítja ki, amelyek az állam számára a zsidók kedvező helyzetéből és a nekik engedélyezett jogokból következnek.

A politikai és erkölcsi álláspont tárgyalásánál kijelenti, hogy a zsidóknak eredeti hazájukba, Palesztinába való visszatelepítése „oly tény, amelyik Isten szavának csalhatalatlan akaratán épül fel” és éppen ezért világos előtte, hogy „minden ellentmondás, mi eme kegyes engedelem és a gondviselés szándéka ellen irányul, Isten ellen való és semmis.”

A zsidók helyzetét ősi hazájukba való visszatérésükig átmeneti állapotnak tekinti, amely átmeneti állapotot nézete szerint oly kellemessé kell tenni, amennyire csak lehetséges. Az a rossz bánásmód, amiben a zsidóknak szétszórásuk óta minden országban részük volt, meg kell hogy szűnjön, de emellett a zsidóság megjavítására is kell, hogy vezessen. A keresztyénségnek az a szelleme és tanítása, hogy minden ember testvér; mivel pedig Isten akarata, „hogy az Ő régi népe egy napon ismét talpra álljon és hogy egy magasabb elhivatottság jegyében tovább fejlődjék,” szükségesnek tartja Way, hogy e nép helyzetén javítson.

Habár az egyes államok zsidói legnagyobbbrészt idegenek és pusztán átmeneti lakosok, mégis természetesnek kell találni, hogy a keresztyén nemzetek szellemi téren adósai a zsidóságnak és tisztában vannak azzal, hogy a zsidó népben meg van a lehetőség, hogy az emberiségnek még nagyot és értékeset adjon.

A keresztyén világnak meg kell szüntetnie minden támadást, amely a zsidók nemzeti karaktere ellen irányul és úgy kell velük bánni, mint ahogy a Biblia szabályozza az idegenekkel való bánásmódot.

Ha a zsidóknak önálló államuk is lesz, ez egyáltalán nem fogja a többi államok jólétét veszélyeztetni, sőt ellenkezően, csak a boldogság forrásává válhat.

Több bibliai idézetre mutat rá Way és azt gondolja, hogy közel van az idő, amikor a jesajai prófécia (Jesája IX. 12.) teljesedésbe megy, vagyis „királyok fognak versenyezni a zsidó nép felvirágoztatása körül.” A pillanatot igen alkalmasnak tartja terve keresztyulvitelére és reméli, hogy az orosz cár mindent meg fog tenni a kongresszus tagjainak a zsidókérdést illető kedvező álláspont érdekében történendő megnyerésére.

I. Sándor cár, aki tudvalevően hajlott a miszticizmusra és 1815—1821-ig a vallásos Madame Krüdener befolyása alatt állott, Way emlékiratát a legkedvezőbben fogadta és ilyen szellemben adta át az orosz kongresszusi képviselőknek, Nesselrode cári kancellárnak és Kapo d'Istriának, a görög származású orosz államférfinak azzal, hogy ezt a memorandumot a kongresszus elé terjesszék.

Igy is történt. A kongresszus 1818. november 21-én tartott ülésén forlalkozott az emlékirattal, anélkül, azonban, hogy pozitív határozatokat hozott volna. Egy külön jegyzőkönyvben platonikus nyilatkozatot szögeztek le, amely szerint az emlékiratot „az emberiség minden igaz barátjának támogatására méltó kérésnek” ismerte el.

A kongresszus lezajlása után Way kizáróan a zsidó misszióknak szenteli életét, állandóan utazik és meglátogatja Palesztinát is.

1821-ben Londonban szemináriumot alapít misszionáriusok képzésére és tanítványai közé tartozik M. Caul, a Restoration-mozgalom előharcosa.

Scheer Samu.

Scheer Samu, aki a legutóbbi hitközségi választáson az ellenzéki párt vezére volt, kiméletlenül harcolt **Stern Samu** pártja ellen. A bőszen és meg nem alkuvó pártvezér egyik pártvacsorán a következőket mondta:

„... mi szürkék vagyunk és azok is maradunk, de **becsületesebbek**, mint ők, mert mi **adott szavunkat soha meg nem szegjük**...

A magam részéről kijelentem, hogy én folytatom a harcot a jogfosztott zsidó kispolgárok érdekében, a reám bízott zászlóval nem **alkuszom** és azt kezemből ki nem adom!...

Ehhez becsületem köt.

*

Minden kommentár nélkül közöljük:

A VI. Izr. községkerület **Scheer Samu**t saját kérelmére valamiféle póttagjául választotta meg.

Antiszemita-k-e Habsburgok?

Egy kárhóztos propaganda margójára.

Ma, amikor a magyar zsidóság közharcot vív a nyomorúsággal és az éhhalál elől az öngyilkosságba menekül, **Sándor Pál** a tátongó zsidó problémák megoldásánál is fontosabbnak tartja az „Egyenlőség” hasábjain igazolni azt, hogy a **Habsburgok** nem antiszemita-k, amelyeknek nem is burkolt

SEL PESZACH CUKOR

az orthodox hechsere reflektáló hit-hű hazai zsidóság részére **ez évben is**.

Központi Irodánk irányítása mellett készült. Ezt a felragasztott vignetták tanúsítják.

A cukor gyártása **ez évben is a SELYPI CUKORGYÁR R.T.-nál** (Budapest, V., Zrínyi-utca 14. sz.) történt, **Silberstein Dávid** váci főrabbi vallási főfelügyelete alatt.

Központi Bizottságunk Rabbikollegiumának legutóbbi vallási döntése szerint: az orthodox hívek csak olyan kereskedőknél szerezhetik be **SEL PESZACH CUKOR** szükségletüket, akik üzletükben **kizárólag** ezen központi felügyelet alatt készült cukrot árusítanak, nehogy az esetleges elcsérelésből vagy összekeveredésből valósi tilalomszegések keletkezessenek.

Budapest, 1933. évi március hó.

A magyarországi autonóm orthodox izr. hitfelekezet

KÖZPONTI IRODÁJA

(Budapest, VI., Eötvös-u. 19.)

a célja: a magyar zsidóság között a legitimista irányzatot propagálni.

Magyarországban — sajnos még mindig az a helyzet, hogy amit **Sándor Pál mond** és az **Egyenlőség megír**, az a zsidó **közvélemény**.

Ez ellen pedig mi élénken **tiltako-zunk**.

A királykérdésben két hatalmas párt keményen küzd egymással szemben. Ezek között a maroknyi zsidóságnak nincsen helye! Tartsa magát távol ettől a nehéz politikai kérdéstől.

A magyar zsidóság maradjon e kérdésben passzív. Okuljon a multon és szolgálja alattvalói hűséggel a mindenkori uralkodót.

A zsidó, vidéken — tisztelt, a városban — tekintetes, székhelyeken — nagyságos, a fővárosban — méltóságos...

Ujvári Péter:

Reb Avrumcsele berukkol

Sorozás.

Vagy harminc öreg ember kucorog a falócán. Negyvenhétől ötvenig soroznak. Szakállasak, törődöttek és félig meztelenek. Némelyik félősen maga elé nézdegél, fonnyadt arcának barázdái között a szorongó aggság bujkál, más meg halkan kacarászik. Több van ilyen. Ezek a filozófusok. A helyzet mulatságos, hát mulatnak.

Reb Avrumcsele magába merülten csak hallgat. A fiára gondol, aki valahol a taljánokat veri. Meg a másokra, aki orosz fogoly. És most már ő rajta a sor. Baltenyerét hirtelen a koponyájára borítja. A jó Isten nevét mormolta óvatlanul, ezt nem szabad födetlen fejfel.

A meztelenségét nézi szemérmesen. Néha a szolga tekintete is megakad rajta, ilyenkor sirni tudna, a föld alá szeretne sülyedni. Szégyelli magát.

— Egy kinézés, ami nekem van — gondolja magában keserűen. — Egy szép kinézés, az ellenségeimnek legyen mondva.

Nevek, számok, kurta beszédek szűrődnek ki a másik szobából. Ott soroznak.

— Bent — mondja a szolga és számokat osztogat — levetkőznek. Egészen. Értik-e?

Reb Avrumcsele megreppen. Előbb csak hápog, aztán kifakad:

— Fürödni hittak, vagy sorozni? Mit akarja maga, hogy levetkezzek? Mit akarja maga, hogy én kompromitáljam magam? Így megyek, hallja-e, vagy egy mikve ez, vagy egy sorozó-bizottság. A sorozó-bizottságba nem megyek bele meztelenül.

— Muszáj — hörken rá a szolga.

— Egy szojfernek*) nem muszáj. A koszovi szojfernek nem muszáj. Egy páran kijönnek.

Egyik sóhajt, a másik mosolyog. Olyan is van, aki horpadt mellkasát nagykevélyen kidüleszti. Hogyne! hiszen most már katona.

— Ezek bentmaradtak — véli szakértően a pupos Vitriol.

— Hiszen kigyüttek — álmélkodik Senft Tóbiás.

— Azért mégis bentmaradtak — mondja amaz konokul.

A szolga fölhessegeti őket. Megindulnak, csak reb Avrumcsele nem akaródzik, pedig ő huzta a legkisebb számot.

— Befelé! befelé! — nógatja a szolga.

Reb Avrumcsele bebilleg. A katona a mérce alá pöndöríti. Ott egy fogással megmezteleníti. Aztán azt mondja neki, hogy huzza ki magát, hát fölfelé nyújtózkodik. Nem sokra megy vele.

— Száznegyvenkilenc — jelenti a katona.

Az ezredorvos előre hajol, orrán megigazítja a csiptetőt, úgy nézi. Reb Avrumcsele összerázkódik. Most, most szeretne a föld alá sülyedni.

— Pável Ábrahám? — kérdi az irnok.

— Pável Ábrahám — feleli az öreg.

Az irnok jegyez. Az orvos pedig csak nézi. Aztán barátságosan feléje bólogat:

— No, Pável Ábrahám, szeretne-e huszár lenni?

— Mi az, hogy szeretnék? — feleli reb Avrumcsele. — Ez volna én tőlem egy nagy szemtelenség.

Az urak mosolyognak. Az ezredorvos tovább kedélyeskedik.

— Magának piros nadrágot adunk.

— Doktor ur — rebegi szemrehányóan reb Avrumcse — hát maga is kompromitálni akar. Látott már maga egy szojfert piros nadrágban?

— Magának jól fog állni. No, magát itt tartjuk.

— Nagyságos úr! — hökölödik reb Avrumcse.

— No, talán fél a hősi haláltól?

— Mit féljek a hősi haláltól? Hát félt tőle az Áron fiam? És félt tőle a Szrulcsi fiam? Ki fél a haláltól? Ha lelőnek, lelőnek. De az a másik, doktor úr. Mi lesz azzal a másikkal?

— Melyik másikkal?

— Aki engem le fog löni! Megszakad a szívem, ha rája gondolok. Egy tréfa, milyen lelkiismereti furdalásai lesznek. Doktor úr, ne tegyük azt szerencsétlenné egész életére, hiszen az nem vétett ellenem semmitse. Aztán beteg is vagyok, doktor úr és én nem tudnám kiállni azt a hősi halált.

Az ezredorvos megkopogtatja a szívét, azután bölintgat:

— Hát hiszen nem valami egészséges — mondja, — De talán valamire mégis használhatjuk. Tud maga írni?

— Egy kérdés! de még hogyan írni! Látott már maga én tőlem egy mezüzet? Az beszél.

— Hát micsoda maga tulajdonképpen?

Reb Avrumcse úgy érezte, hogy neki most imponálni kell. Széttereggette hát hosszú, ritkás szakállát sovány gnóm-mellén, a lábaujjára ágaszkodott, úgy mondta:

— Szentíró vagyok. Szentíró.

Az ezredorvos ránéz a civilorvosra, ez a polgári bizottság elnökére, az elnök az irnokra, az irnok a katonára. A bizottság köhécselt és feszengett. A bizottság zavarban volt. Sokféle foglalkozást írtak már itt be a nagy-könyvbe, de ilyent még nem. Az elnök röstelte is, hogy nem tudja, mi az a szentíró. Azt gondolta, valami fifikával majd csak kitudja.

— Hát szeníró. Nagyon jó. Nekünk éppen szentírók kellenek. A szerbiai visszavonulásnál is, tudja, az volt a baj, hogy sok volt a hidász, meg az árkász, de szentíró kevés volt. Hát most majd az is lesz. Aztán milyen materiával dolgozik maga, Pável Ábrahám?

— Bőrrel. Bőrrel muszáj.

— Bőrrel?

— Nem is tulipánnal.

Az elnök diadalmasan az ezredorvos felé fordul.

— Bőrszakma — suttogja a fülébe.

— Akkor rendben van — suttogja az vissza. — Ilyenek igazán kellenek.

Az irnokhoz fordul:

— Segédszolgálatra alkalmas.

Reb Avrumcse ránéz. Előre szökken.

— És a császár — hebegi — mit fog mondani a császár? Én az öreg, beteg szívemmel irodába üljek. Nagyságos úr, én jót akarok magával.

— Alkalmas — mondja megint az ezredorvos.

Reb Avrumcsele kiszédült. Hát bent tartották. Segédszolgálat, vagy sem: katona lett. És puskát fognak a kezébe adni és valakire löni fog és valaki fog ő rá löni. És amilyen peches ember, hát éppen szombaton kell majd lődöznie. És talán marsolni is kell szombaton. És nem lesz minjen és nem lesz semmi, ami kell egy jó zsidónak. És a gyerekek is a harctéren vannak. És Golde szegény, öreg napjára most majd egyedül marad.

Csöndes busongásnak eredt.

Délben az udvaron összegyülekeztették az ujoncokat. Reb Avrumcse is oda támolgott. Jókedvű katonák nemzetiszín pántlikát osztogattak.

Ő is kapott. Azt mondták neki, rá kell azt tűzni a kalapra, hát rátűzte. Hódprémes kalapja volt, nagyszélű, nagyon ráillet arra.

Félkörbe állították őket. Feleskették őket. Az ezredes beszédet mondott.

— Fiaim! — lelkesítette az ősz daliákat. — nem mondom, hogy legyetek magatokhoz méltóak, hanem azt mondom, legyetek méltóak a fiaitokhoz és az unokáitokhoz, akik előttetek mentek az ellenség elé. Ti rajtatok függ most a haza tekintete, ti tőletek várja a végső győzelmet. Tudom, hogy hősök lesztek, tudom, hogy acélkarral és vasököllel fogtok lesújtani az ellenségre.

Az ezredes mindig csak egy pontra nézett, véletlenül mindig csak reb Avrumcsera. Ez tetszett neki. Úgy látszik, az ezredes ő tőle várja a végső győzelmet.

— Jól van — gondolta reb Avrumcse — ha muszáj, hát győzni fogok. A hazáért erre kész vagyok.

— És löni is fogok — szorította össze az ökleit, mikor az ünnepélyes ceremónia után hazaballagott.

— Reb Avrumcse — csapta össze Golde kezeit — mi van máma, reb Avrumcse? Hát van máma pürem, hogy felpántlikáztad magadat?

— Én lettem egy huszár, ha tudni akarod — felelt Avrumcse. És máma énrajtam függ a haza tekintete, ha tudni akarod.

— Reb Avrumcse, az istenért!

Reb Avrumcse felfortyant:

— Mit hányod úgy rám a szemeidet? Talán te jobban tudtál volna sorozni?

— De egy huszár, az istenért? Negyvenkilenc éves korodban. Ki fog égni a szemem, reb Avrumcse.

— Ha nem ég ki az ezredesnek, ne égjen ki neked se.

— És fogsz menni a háboruba?

— Persze, hogy megyek. Az ezredes azt mondta, hogy a haza tőlem várja a végső győzelmet.

— És fogsz hajnalban kirukkolni? És fogsz egzecirozni? És fogsz a földre lefeküdni? És fogsz a földről fölugorni? Reb Avrumcse, nekem ki fog égni a szemem. Miért nem mondtad, reb Avrumcse, hogy neked van egy beteg öreg feleséged.

— Hát Áronka, a mi fiunk megmondta-e, hogy neki van egy beteg, öreg édesanyja? És Szrulcsika, a mi másik fiunk megmondta-e? És tudod mit mondott az ezredes? Azt mondta, hogy legyek méltó a fiamhoz. Hát leszek méltó a fiaimhoz és fogok berukkolni és fogok kirukkolni és fogok a földre lefeküdni és fogok a földről felugorni és ha te akarsz, hát kimehetsz a temetőbe és tehetsz egy nagy kiáltást az apád sírján, hogy imádkozzon értem, de annyit megmondhatok neked, hogy ha puskát adnak a kezembe, hát én löni fogok.

Négy hét múlva berukkolt és valóban puskát adtak a kezébe, a hátára tornisztat és úgy vitték übungra. Az őrmester úgy bánt velük, mintha az édesapjuk volna.

— No csak szívesen, fiaim — biztatta az öreg legényeket.

Az öreg csontok engedelmeskedtek.

— Hasra, gyerekek.

— Őrmester úr, — mondja Avrumcsele — azt még nem tudom. Kommandérozza még egyszer.

— Ejnye, a kirelajszumát, majd még kend miatt megin lehempergettetem az egész századot. A két karóján maradjon, aszondom.

Most meg valami nehéz fegyverfogást mutatott. Az öreg legények megpróbálkoztak vele.

— Őrmester úr — mondja reb Avrumcsele — csináljuk még egyszer. Ez szép volt.

— Dejszen engem ne bizgassál, az árgyilusodat. Pihenj.

A század csöndes derüvel pihenj állásba helyezkedett.

— No most fiuk — szólott megint az őrmester — felkepaszkodunk a hegyre. Egy kettő, mars!

A szakasz megindult. Lihegve, meg-megállva. Végre nehezen a hegyre kapaszkodtak.

Az őrmester gyönyörködve mustrálta az öreg katonáit. Meg volt elégedve velük és valami okos, mondáson törte a fejét, amivel a fáradságukért kárpótolhatná őket. Kinyújtotta a karját és a völgybe mutatott.

— Szép, mi?

— És ezért kellett nekünk felgyönni? — kérdezte reb Avrumcse. — Azt lent is láttuk.

Igy folyt heteken keresztül az abriktolás. Mikor úgy vélték, hogy most már alaposan értik a háboru mesterségét, a káderhez küldték az öreg fiukat. Ott aztán új mustrálás alá vették őket. Néhányat menetszázadokba igazítottak, néhányat irodába dugtak, volt olyan, akit kórházba tettek.

— Hé, hallja — kérdik egyszer reb Avrumcselet — maga segédszolgálatos, mi maga civilben?

— Szentíró vagyok, szeníró, — mondja reb Avrumcsele önérzetesen.

Az őrmester már a sorozásról ismerte. Odaáll hát a kapitány elé.

— Alássan jelentem a kapitány úrnak, ez valami bóröndös.

— Jól van — mondja a kapitány. — Annak a pejnek, a Fecskének, úgy sincs most ápolója. Tegye a Fecske mellé.

A Fecske valamikor jobb napokat látott. Cirkuszló volt valamikor, de a hadjáratban leromlott. A kapitány azt mondta, érdemes talpra állítani, mert nagyon híres a pedigréje. Reb Avrumcsere várt a dicső feladat, hogy a Fecskét talpra állítsa.

Másnap reb Avrumcset az istálló elé vezényelték. Az őrmester egy lovat vezetett ki belőle. Egy szomorú, kókkadt fejű lovacskát.

— Ezt most a kend keze alá adom — mondja az őrmester reb Avrumcsenak. Ezt ápolja.

— Ezt? — kérdi reb Avrumcse megdöbbenve és meghátrál. — Hiszen ez jobban van ápolva, mint én.

— Ezt. Ugy vigyázzon rá, mint a szeme fényire. Kehes, hát gyógyíjja. Oszteg jártassa meg. Mert nagyon kényes egy állat ez az állat. Hát jól bánjon vele, de a fiatalságát ne juttassa eszébe, mer akkor egyszerre rugós lesz. No most sétáljanak kendtek.

— Mink? — ijedezett reb Avrumcse.

— Kend hát, meg a Fecske.

Az őrmester otthagytá. Reb Avrumcsele a falnak dőlt, hogy össze ne rogyjon. A Fecske pedig csak állt egy helyben, mint a szobor. Reb Avrumcse kínjában kihuzta a zsebéből nagy, pettyes, sárga zsebkendőjét és a homlokát törülgette.

Fecske erre vidáman felnyeherezszett. A nyakát hirtelen ívesre fogta és kényeskedve reb Avrumcsehez lépegetett. Ott féltérdre ereszkedett, aztán felállt és egy kecsés mozdulattal kihuzta kezeiből a zsebkendőt. Megfordul, körbe megy és mikor visszafordul, a zsebkendőt reb Avrumcse előtt szépen a földre teszi.

Reb Avrumcset a hideg rázta. De Fecske nyájas barátkozásra hajlott, bizalmasan hozzá dörgölődött és amikor reb Avrumcsele riadtában megiramlott, utána topogott.

Nem lehetett tőle menekülni.

Ez éppen sátoros ünnepekre esett. Reb Avrumcsele lulovot és ethrogot küldetett magának otthonról és mert templomba nem mehetett, hát az udvaron imádkozott. A legények nem zavarták. Szentes ember, mondogatták és megbecsülték érte. Most is messziről nézték.

Ő bizony senkit se látott. Még Fecskét se, pedig az most is előtte állott.

Egyszerre csak reb Avrumcsele előveszi a lulovot, két kézre fogja és a magasba nyújtja.

Fecske felfigyel. Valami reminiscenciák ébredtek fel benne. Rövid horkantás után egyszerre csak felágaskodik. Mint a gyertya, olyan egyenesen állt reb Avrumcse előtt.

— Né, né — csodálkozik a legénység — a lú is imádkozik.

És hogy Fecske állapota aznapról fogva szemlátomást javult, szentül hitték, hogy a szentes emberrel imádkozta ki az egészségét a jó Istentől.

A kapitány pedig napról-napra nagyobb bizalommal volt reb Avrumcse tudománya iránt.

— Olyan ápoló az — mondogatta a kápolnában — hogy csuda.

Ünnep után reb Avrumcse visszaküldte az ethrogot Goldenak, mert így az befőttesnek nagyon jó. Levelet is küldött. Ezt írta:

— Ami pedig engem illet, drága Golde, miattam ne bánkódj. Engem a Fecske mellé rendelték. A Fecske nem madár, csak úgy híjják. Ez egy ló. Nem is tudod, drága Goldeléb, micsoda nagy ember vagyok én, mióta a lóval vagyok. Mert ez a ló nem közönséges ló. Én nem tudom, hogy milyen jó, de azt tudom, hogy egy muszka vár, az semmi hozzá képest. És azt is tudom, hogy ha a Fecske elesne, akkor az egy szomorúság volna. Hát vigyázok is rá, mert hiszen emlékszel rá, hogy az ezredes azt mondta, hogy a haza szeme most én rajtam függ. Meg a Fecskén. Golde drágám, ha majd egyszer azt hallod, hogy a Fecske agyonrugott, hát ne nagyon sajnálj. Azt mondta az ezredes, hogy a legszebb halál a hősi halál. Csak azt nem tudom, hogy a Fecske mellett hogyan fogom kivívni a végső győzelmet, pedig az ezredes azt is mondta, hogy a haza én tőlem várja a végső győzelmet. Különböznél majd meglátjuk. Ha az Isten akarja, Fecske mellett is győzhetek. A te hősöd Pável Ábrahám, aki szojfer, mikor Kosznovban van...

Csehszlovákiai

m. t. **Előfizetőinket** kérjük, hogy az előfizetési díjakat a **Slovák Általános Hitelbnyknál** (Bratislava) lévő folyószámlánkra befizetni szíveskedjenek.

Romániai

m. t. **Előfizetőink** a **Banca de Credit Marunt si Economie S. A.**

Cluj, Reghin, Arad, Satmar, Baia Mare, Tg.-Mures, Bistrita, Timisoara, Dej, Viseul de sus, Oradea, Sighet. fizethetik be az előfizetési díjakat.

Jugoszláviai

m. t. **Előfizetőink** befizetési helye: **Agencija Avala, Beograd**

Siklósi Tamás János:

A gyékénykosár

Jochebed virrasztásban töltötte az éjszakát. Egyedül, egészen egyedül a végtelen, csillagos tavaszi ég alatt, oly elhagyatottnak, oly végtelen gyöngének érezte magát. Magános asszony, magánosan a bánatával, kételyeivel és a riadalmával.

A háznép békésen szunnyadt odabent a házban, férje és Myrjam leánya egészséges, mély lélegzete kihallatszott hozzá a kertbe. Tudta, érezte, hogy lelkéből lelkedzett szerettei a férje is, a lánya is, de szívének hitvesi és anyai gondját most mégsem tudta megosztani velök.

Mert megpróbálta. Próbált nekik beszélni veszélyes, vakmerő tervéről. Próbálta nekik elmondani, hogy szembe fog szállni a fáraó rendeletével. Próbálta meggyőzni őket, hogy a kegyetlen, embertelen, gyilkos parancsot neki lehetetlen végrehajtani.

Ha minden anya Izraelben szíveszakadtával is végrehajtja, ő nem hajthatja végre. Ha minden anya legyőzi is emberfeletti fájdalmát, ő nem győzheti le.

Minden zsidó anya feláldozhatja első, vagy egyszülött fiát, de Jochebed az ő rózsaszínű izmos fimagzatját nem! A szeme úgy ragyog, mint a karbunkulus és titokzatos égi sugarak lobbannak fel benne; a szeme a csecsemő szeme nem csecsemő szem, hanem két fekete, misztikus drágakő. És néha úgy érzí, hogy azok a misztikus csecsemőszemek beszélni tudnak és bölcsebben tudnak beszélni, mint hatalmas vének ajkai.

Az anya néha maga is megretten önszülöttje szemeinek bölcs beszédétől.

A csecsemő szeme kérdez és felel egyszerre, csodálatos sohasem halott dolgokat.

Az anya látja, hogy a csecsemő szeme mély, mint a világmindenség és próbálja meggyőzni férjét a maga tervének igazságáról. Nem lehet, nem szabad ezt a csecsemőt kiszolgáltatni a fáraó vak és riadt gyűlöletének, lehetetlen őt a többi zsidó elsőszülöttekkel együtt hóhérkézre adni, mert ha — óh jaj — megölnék őt, egy világ mindenséget ölnének meg vele...

A férje, egyszerű, dolgos, jámbor ember, eleinte ijedten és idegenül hallgatta Jochebed eszelős szavait. Mi csodálatos van, mi csodálatos lehet az ő fiában, Mózesben, a csecsemőben?

Gyermek, mint a többi és csak az anyja rajongása lát benne csodát.

A fáraó pedig hatalmas úr, majdnem olyan hatalmas, mint maga az Isten és az ő akaratával nem lehet ellenkezni. Ha ő úgy végezte, hogy ez évben minden zsidó fiugyermekeknek hóhérkézen kell elpusztulnia, akkor aszszonyi oktalanság merészelheti csak megkerülni ezt az akaratot.

Mózesnek el kell pusztulnia a többi zsidó fészülöttekkel! S mikor Jochebed még erőszakosan sürgette a gyermek megmentésére, ráfordult:

— Ne prézsmítájl ostoba nőszemély! avagy egyedül vagy anya a héberrek között a te bánatoddal? Minden anya véled sír ma éjjel és reggel átadja gyermekét fáraó emberének... Szoptasd meg a fiadat Jochebed, si-rasd meg, csókold meg, aztán békélj meg a te szivedben!... Teljesüljön az Ur akarata...

És most ott ült Jochebed az éjszakai kertben a fia fölött, ki édesen aludt a harmatos gyepon. Egyedül, egészen egyedül végtelen anyai vágyával és kételyeivel. Mert a kétely is ott kuporgott fájdalmas szívében, a kétely, hogy van-e joga vajjon megtartani a maga gyermeke életét, mikor ezer és ezer anyaszülött fiugyermekek hóhérsége által pusztul el!?...

Van-e joga vajjon a maga anyai szivét mentesíteni a megpróbáltatás alól, mikor ezer és ezer héber anya szive véresen szakad meg ezen az éjszakán?

S vajjon ér-e az ő fia többet, mint a többiek, akik holnap reggel hóhérek által szenvednek ki? Szabad-e?... Oh szabad-e megtennie, amit akar, s szabadott-e... Oh szabadott-e megtennie, amit megtett, mikor a kertjük alatt folydogáló Nilus sásából kosarat font, rejtve titkolt izgalommal, félve és bízva a jövőben...?

Nézte a gyermeket. Békésen szunnyadt. Lehunyt, rózsaszínű szemhéjai, mint más csecsemőé, de nem!... mégis... a rózsaszínű szemhéjjakon át földöntuli, mágikus fények lövelnek!... És ezek a fények parancsolnak! Az anya, mintegy megbabonázva, mintegy emberföltti parancsot követve, már gondolkozni, bírálni sem tud, csak érzi, hogy neki azt a gyermeket fel kell emelnie a harmatos füről és be kell fektetnie a folyam szelid hullámain ringatózó gyékénykosárba! Mert ez parancs! Ez a csodálatos csecsemő, lehunyt csodálatos szemeinek parancsa, minden földi parancsnál erősebb parancs...

És mikor a kis gyékénykosár mélyén már ott feküdt a rózsaszínű csecsemő, s mikor a folyó szelid hullámai mint gigász anyai karok ringatták őt Jochebed megijedt. Nem, nem engedi a gyermeket, még a folyóra sem bízva, történjék akármí, az ő fiát anyai keblén érje utol a hóhéri tördőfés s gyenge testével egyszerre szúrja át Jochebed anyai szivét is...

Ijedten és halk sikollyal tárta ki karjait a kis gyékénykosár felé...

S ime egyszerre a folyó szelid hullámai feltarajzottak és toronymagas tarajai, hullámról-hullámra ringatták, ragadták a kis gyékénykosarat. Egy szempillantás... és beláthatatlan messze volt...

Jochebed meredt elvarázsolt szemekkel nézett a távolodó gyékénykosár felé és mintegy káprázat ragyogott feléje vissza az igénytelen vízbőlcső természetfölötti ragyogása, amely lobogott, mint egy tűzfelhő, vagy mint egy égő csipkebokor.

Jochebed megsemmisülve rogyott a földre.

A fiát, érezte, mindörökre elveszítette...

Ragadta, ringatta, sodorta, előre a folyó hegycsúcsos hullámozása az igénytelen gyékénykosarat és benne a csecsemőt égi bélyegezettség, hivatottság, kiválasztottság, végtelen és örök célja felé...

A siklusok szombatján...

A siklusok szombatján a szentírási olvasmány különös kifejezést tartalmaz: „**Engesztelő** pénz.”

Erről tartott beszédet **Hevesi Ferenc** dr. a dohány-utcai templom szószékéről. Kimerítően fejtegette a fiatal rabbi, hogy mi mindent lehet pénzzel csinálni és elérni.

E szentbeszéd keretében megtudtuk azt is, hogy mi véleményen van a római a pénzről.

A római ugyanis azt mondja, hogy a pénz mindent megszentel. A pénz hadi utakat épít, fegyvereket gyárt,

zsoldos hadsereget tart, alagutakat fúr, átszeli az Óceánt, meghódítja a levegőt...

A pénz kezében tartja a sajtót, irányítja a tömegeket...

Sőt még azt is tudjuk, hogy a pénzzel félre lehet vezetni a zsidó közvéleményt és megfertőzni a közéletet...

Szép, nagyhatású prédikáció volt ez.

Éppen ezért nagyon fájjaljuk, hogy erről **csupán** az **Egyenlőség** számolt be...

Honny soít qui mal y pense...

Csermely Gyula:

Széder este — a harctéren

Ezerkilencszáztizenötben voltunk. Tavaszra enyhült az idő, hosszú és véres hideg tél után, kint a harctéren, az északi fronton.

A tábori század nem főiskola, ott nem volt numerus clausus; a százhatvan főre leolvadt századnál tizenegy zsidó katona szolgált, de ezek közül kilencen már elmentek; ki a föld alá, ki kórházba, ki haza, de bizony vagy kéz nélkül, vagy láb nélkül.

Daniel Ábrahám és Weinberger Izraél, a tizenegy két megmaradottja, a század első szakaszába tartozott. Ugyanabból a faluból valók voltak, mindkettő vallásos fiu volt, zsidó dolgokban is otthonosak voltak, s mikor tavasziasra fordult az idő és éppen egy csöndesebb napjuk volt, mindkettő az eddiginél is többet beszélt az otthoni dolgokról.

— Purim elmúlt, — kezdte Dániel Ábrahám. — Reb jájkev Hárs Éliás most kikaserolja a máceszsütő kemencét és betapasztja a tévőjét, szent-gondosan.

— S majd akkor szabadítja ki megint, ha megkezdi a sütést, — tette hozzá Weinberger Izraél.

— Vajjon eszünk-e az idén is az otthon sült máceszből, testvér? — kérdezte Dániel és elgondolkodott.

— Azt csak odafönt tudják, — felelte halk hangon a másik. — Ahogy megpecsételték jom-kippurkor a nagy könyvben: mi jichje ümi jómüsz, mi vácheerev ümi vámilchómoh.

— Te, az hogy mi vámilchómoh, hogy ki haljon meg a háboruban, az nincsen az ünszáneh tajkefban.

— De benne van, hogy: mi voés, hogy ki lelje halálát a tűzben. Tűzről pedig gondoskodnak az oroszok puskái és ágyui.

Igy beszélgettek ketten, mert ráérő idejük volt éppen, azután elmúlt vagy két hét és gondoskodott róla a muszka, hogy ne érjenek rá peszáchról beszélni. Csak pár nappal ujhold után térhettek megint vissza a tárgyakhoz.

— Niszánban vagyunk, most már folyik a nagy munka, — emlékezett meg otthonáról Weinberger. — Tapasztás, meszelés, surolás, legelébb is a legbelsőbb szobában.

— ...azután mind kisebb szorul a familia, mert amely szoba már cakkumpakk „jantevig”, abba tilos a bemenet a „chómecek felkutatás” estjéig.

— Apám most „mieveh-vizet” merít a reb Jájkev Hárs Éliás kutjából.

— Csakugy mint az enyém és gondosan megszüri a vizet. Olyan szalvétán keresztül, melyet az utolsó peszách óta nem használtak.

— Vajjon eszünk-e az idén is az otthon sült máceszből, testvér: ezt megint csak Dániel kérdezte.

— Ha a Legfelsőbb akarja, akkor eszünk.

— S ha küldenek nekünk hazulról pászkát.

— Semmi ha, micsoda beszéd ez? — mordult rá Weinberger Izraél. — Ha a Legfelsőbb akarja, hogy otthon sült máceszt együnk peszáchkor, akkor fognak is küldeni a szüleink.

Három nappal peszách előtt csakugyan csomag érkezett otthonról, Dánielnek is egy, Weinbergernek is egy. Mindegyikben két kilo mácesz volt — bizonyára úgy volt, hogy anyai könny hullt melléjük, mikor hozzáfogott a becsomagoláshoz az atyjuk — azután egy kis üveg bor és egy kis

pohár, egy stanicli só, egy kis petrezselyem, egy kis torma is és egy-egy félkiló husvéti füstölt hus, no meg hamuban keményre sült tojás és egy vékonyka kenyvecske, a góde.

— Ha nyugodalmas esténk lesz, akkor széderünk is lesz, — örvendezett Weinberger és Dániel.

Ha nyugodalmas estéjük lesz! Erev peszáchkor, késő délután, már estére hajlott az idő, bejött a fedezékbe a hadnagyuk, mögötte a marcona őrmester.

— Fiuk, — kezdte az őrmester, — ma a szakasz két járőrt küld ki. Az a feladata a járőrnek, hogy kikémlelje az ellenség állását; közelebb húzódott-e, vagy ott van-e még, ahol tegnap volt. Mindegyik járőrbe öt ember kell... ki vállalkozik önként? Lépjen ki.

A felhívásra hat ember kilépett, köztük volt Weinberger Izraél is.

A hadnagy most körülnézett és szeme Dániel Ábrahámön akadt meg.

— Hát te miért nem vállalkozol? — kérdezte. — Mert tudsz ennél jobb dolgot is, mi?

A kérdésre a belépett századparancsnok válaszolt.

— Már hányszor mondtam magának hadnagy úr, — mordult rá rosszalóan a tisztre, — hogy nem szabad presszionálni senkit sem. Ha nem akad elegendő önkéntesen jelentkező, a többit ki kell jelölni, punktum. De presszionálni senkit sem engedek.

— Százados úr, alázatosan jelentem, én vállalkozom, — szólt Dániel Ábrahám. — Tessék engem is kiküldeni járőrbe.

— Legyen, — mondta röviden a százados. — Te vagy a hetedik... még három kell.

Került a még hiányzó három is, azután felszerelt a jelentkezett tíz ember és rövid eligazítás után óvatosan kimásztak az alkonyba.

Mindkét fiu ugyanabban a járőrben ment előre, csak tapogatózva és lassan, hogy meglepetés ne érje a járőrt. Hiszen tudták, hogy az ellenség sem tétlen. Egy-egy cserjés szélén le is hasalt a járőr és sokszor percekig is mozdulatlanul vesztegelt, feszülten kifigyelve a szabadba, van-e ellenséges tábori-örs valahol, vagy közelednek-e ellenséges járőrök.

Ahogy hosszasabban egy bokor mögött feküdtek, Dániel Ábrahám suttogva odaszólt a másiknak: — Most a széderhez ülnek otthon a mieink. Tudom, hogy a háboru: háboru, akármely napon eleshetem, testvér, de éppen ma, széder-este, nem szeretnék. Szegény szüleimnek ezután már nem lenne egy boldogságos széderük sem, mert még évek múlva is a szívükbe nyilalna, hogy éppen széder-este esett el a gyermekük.

— Ne aggódj, nem fogunk ma elesni. Sem te, sem én, ha össze is lövöldözünk a muszkával. Lél simürim van ma este, az isteni oltalom estje; örködik ma fölöttünk az Isten.

Tovább mentek egy darabig s hogy nem messze maguk előtt ellenséges tábori-örsöt láttak, a járőr megint óvatosan lehasalt s csak Weinberger és Dániel kúszott előre. Mert hogy ruthének közt nőttek fel, jól értettek oroszul ők ketten s azt mondták a járőrvezető káplárnak, hátha elleshetnek valamit abból, mit beszélnek maguk közt a muszkák.

Az ellenséges tábori-örs, a szabályzatnak megfelelően, két őrszemet állított fel maga elé; Weinberger és Dániel, ahogy a közelébe kusztak a két őrszemnek, egyszerre csak nagyon is ösmerős hangokat hallottak. Nem orosz, hanem zsidó, azaz zsargon szó ütötte meg a fülüket; két zsidó katona guggolt ott, mint őrszem.

És mondta az egyik:

— Á sájner szájder, vusz semiszbórach insz fár hájer beseert hat. (Szép széder-este, amit Isten nekünk tartogatott ez évre.) Álle inzere szonem gezugt, brider. (Ellenségeinknek adjon ilyen szédert.)

— Így nem szabad beszélned, testvér, — viszonzta félhangon a másikat. — Ellenségeink sorában is sok zsidó van... azoknak kívánsz ilyen szédert?

Weinberger erre meglökte Dánielt és Dániel meglökte Weinbergert. Azt mondta ez a kölcsönös meglökés: Mégis testvérek vagyunk mi mindnyájan... zsidók!

Az első orosz folytatta a beszédet:

— És éppn ma, széder este, támadás lesz. Hallottam, mikor a porucsnik azt mondta: este tíz órakor váratlanul támadunk. Rajtaütünk az ellenségnek... szép meglepetés lesz.

Weinberger az órájára nézett s a holdvilágnál úgy látta, hogy nyolc óra van. Tehát nincs vesztegetni való idő félpercenyi sem. Visszakúszott Dániellel a járőrhöz, megjelentette a káplárnak a dolgot s ez röviden, értelmesen intézkedett.

— Én a megmaradt hét emberemmel óvatosan visszahúzódok a csapathoz, ti ketten meg, amilyen gyorsan csak bírjátok, futólépést a századhoz s ott jelentést. Magának a százados úrnak... indulj!

Félóra múlva a százados átvette a jelentést, öt perccel később már az ezredparancsnok is tudta, mi készül s mikor tíz órakor este az oroszok csakugyan támadtak, a mieink résen voltak és rövid, de elkeseredett harc után, véresen visszaverték a támadást.

— S most ülünk le a széderhez, testvér, — mondta éjfélkor Weinberger a másiknak. — És látod, hogy igazam volt, komám: voltunk járőrben s mikor visszajöttünk, az orosz járőr egy bokor mögül utánunk lőtt; a támadás visszaverésében is részt vettünk, mégis itt vagyunk s most leülünk a széderhez. Lél simürim hü zeh hálájloh, az oltalom éjjele ez az éjjel.

De még mielőtt hozzáfogtak a széderhez, Dániel egyszerre csak kelet felé fordult és kezdte: — Jiszgádál vöjiszkádás semé ráboh...

Weinberger megragadta a karját: — Te, kiért is mondasz most kádist?

— Kiért? Olyan sejtelmem van, testvér, hogy az a két orosz zsidó katonára elesett. Érettük mondanék most kádist.

— Én meg azt mondom neked, hogy nem estek el, — válaszolta Weinberger hittel. — Ha nekünk volt lél simürim ez az este, akkor bizonyára nekik is volt, tehát élnek. Egy az Isten és egy az ő népe!

Es alig, hogy ezt mondta, bejött a fedezékbe az őrmester: — Néhány foglyot is ejtettünk a hecc alatt; ti ketten jól beszéltek oroszul, hát jertek a százados úrhoz s majd ti fogjátok kikérdezni a foglyokat.

A foglyok közt volt a két zsidó is.

• Weinberger összenézett a másikkal s mikor a kikérdezésen rövidesen túl voltak, odalépett a feljebbvalója elé:

— Százados úr, alázatosan kérem: ennek a két embernek köszönhető, hogy nem üthettek rajtunk az oroszok. Egymással beszélgettek és így tudtuk meg, hogy rajtaütésre készül az ellenség. Ez a két fogoly: zsidó s nekünk zsidóknak ma este nagy ünnepünk van, tehát engedje meg, százados úr...

— ...hogy veletek ünnepeljenek? Megengedem. De feleltek is nekem a foglyokért.

Tíz perccel később végre is leülhettek a széderhez — felborított dézsa volt az asztal, megfordított csajkafedél a szédertál és négy megtömött hátizsák a székek — és a mélyen alvó legénység fáradt horkolása kísérte a szavukat, ahogy rákezdték a hó láchmo ánjót. A két magyarországi fiú jókedvű volt, de az oroszok lelkét valami bánat nyomta, jóllehet ünnep volt. És a hásató hóhónál is, a hásató ávdénál is egy-egy könnyecsenp szívárgott ki a szemükből. Hásató hócho, ez idén itt vagyunk... hásató ávdé, az idén rabok vagyunk: ők, a hadifoglyok, másképpen értették, mint

A szobrász

(Folytatás és vége.)

— Ja de nehéz ezekkel a férfiakkal! — sóhajtott Rozál asszony — Reginke rendben van minden?

— Igen nénikém!

— Mondtam már ne nénizz — szólt Buxbaumné, — a lányom leszel, a lányom vagy és punktum.

— Ehhez még Móricnak is lesz szava! — felelt a leány.

— A Móricot bízd rám — szólt az asszony, mialatt az asztalt must-rálta — jól tettem, hogy mellet is szeleteltél, a jegyző úr szereti... no most még édespálinkát, ahhoz is poharakat, azután kész.

Ábrahám lépett be a bizottsággal.

Móric ugyan vissza akart osonni a boltba, de apja figyelmeztette őt, hogy az uraknál a helye.

Helyet foglaltak az ebédlőben.

Ábrahám gazda észrevette, hogy az étel kedvére van a társaságnak, a pincébe ment, néhány üveg jó öregbort hozott.

Reginke adta a poharakat... Rozália asszony pedig, hogy a lakomát betetőzze, édességgel szolgált a vendégeknek.

A társalgás élénk volt.

Ekkor került szóba másodszor a Móric művész próbálkozása.

— Minden jól ment volna, — szólt keserűen a fiú, — de úgylátszik mégsem voltam az a tehetség, akinek az urak tartottak.

A jegyző, ki bejáratos volt a házba, hamutartót keresve a kredenchez lépett.

— Ezt meg ne mondd Móric komám, — szólt a szoborra tekintve — ha ezt a követ te vésted ki, akkor büszkék lehetünk rád!

— Mi az? — kérdezte élénken a körorvos.

A kredenchez lépett.

Móric nem tudta miről van szó, felállt, meglátta utolsó alkotását.

Lehorgasztott fejjel ült az asztalhoz.

— Pedig ez is azt mutatja... — szólt csendesesen — hisz amikor még kicsorbult vésőimet is el tudtam adni, ez a nyakamon maradt.

— Gyönyörű pedig ez, — lelkesedett a körorvos — akárcsak a libás Reginke.

A főbíró felállt...

— Móric, — szólt melegen — ha neked nem tetszik add nekem!... Az a régi szobor úgyis tönkrement.

— Parancsoljon főbíró úr, — szólt a fiú — legalább eltűnik annak az időnek utolsó emlékeztetője is életemből.

A jegyző, az összeesküvés korának segédjegyzője nem tudott eltelni a szobor szépségeitől.

— Ha nem főbíró úr kívánta volna meg — szólt — magam kértem volna el,... de nem csinálnál nekem ilyet komám?... Gyerekjáték neked az!...

— Ne haragudjál jegyző úr, — szólt csendesesen Móric — de vésőt, kalapácsot nem veszek többé a kezembe.

Új vendég érkezett... Löw rabbi tért be a házba. Hiveit látogatta, nem tudott elmenni a ház előtt, hogy be ne köszönjön...

Az ablakok ugyan nyitva voltak, de ennek dacára alig ösmerte meg a társaság-tagjait a hőmpolygó szivarfüstben.

— Békesség! — szólt a küszöbön.

— Nini, a főtisztelendő! — lelkendezett a doktor...

Rozália asszony, Reginke, de az egész társaság is őszinte tisztelettel üdvözölték a papot.

— Mi az Ábrahám, — szólt kedélyesen a gazdához — hát eljegyzéshez én nem vagyok hivatalos?

— Nincs itt eljegyzés rabbim, — válaszolt kedélyesen az öreg. — Magunk is hiába várjuk, tán Móric soká dolgozott kővel és a szíve is kővé vált.

— Bizony! — csuszott ki Reginke ajkán.

Csend.

A lány pirulva bujt Rozália asszony mögé.

A társaság hangos derűvel fogadta a bájos elszólást.

Ésre se vették, hogy Móric eltűnt a szobából.

Csodálkozó szemmel látták, midőn újra megjelent Eichorn és felesége társaságában.

Reginke édes sejtelemmel ragadta meg Buxbaumné kezét.

A kölcsönös üdvözlésre se volt idő... Móric szólalt meg.

— Jó anyám és apám, megkértem és megkaptam Eichorn Reginke kezét... Ha ő is akarja, legyen itt eljegyzés, adjátok áldástok reánk!

— Eppen ideje — szólalt meg Rozália asszony — hogy megjött az eszed... Áldásom... — de szólj már Ábrahám!

— Áldásom, — szólt ez, — de nem látom, hogy Reginke akarná...

— Mi az hogy nem, — szólalt meg sugárzó arccal Eichornné, — hisz gyerekkora óta másról se...

— De anya! — szólt riadtan Regin.

— Jó... jó... — szólt ez látva, hogy Móric Reginájához lép és boldogan öleli őt keblére.

Késő este oszlott el a társaság.

— Művész nem lett, — állapította meg a körorvos, — de örülök, hogy városunk egy tisztességes boldog családdal szaporodott!

— A műveszpályára pedig — jegyezte meg csendesen a főbíró, — én nem teszek pontot. Minél jobban néztem ezt a mostani szobrot, annál jobban éled újra lelkemben az a régi sáralkotás! Nem nyugszom, míg ez a fiú nem emelkedik oda, ahová tehetsége szerint való!

— Az apával már nem gyűlik meg a bajunk — jegyezte meg a rabbi — nekem megvallotta, hogy szíve fáj ez után a szobor után.

— Még nem tudom mit teszek, — válaszolt a főbíró, — de ezt a szépet, amit a fiútól kaptam senkinek nem adom!

*

Móric nem tudta mi történik a háta mögött.

A főbíró, az orvos, a jegyző, de még a rabbi is bujták a hirlapokat, hol jelentkezhetnének pályázaton Móric helyett.

A rabbi találta meg a megfelelőt.

Az uralkodó tetszés szerinti szobrokat ajándékozott székvárosának... Szimbolumok legyenek azok... hatalmas arányokban fejezzék ki az emberi lélek szépségeit.

— Az áldóját, — lelkesedett a jegyző, — ezt megpályázzuk... A nagybátyám a Kultuszban államtitkár...

— Jó, jó kedves nótárius uram, — szólt a főbíró, — de ne feledje, a szobrot én nem adom ki a kezemből!...

— Pályázzunk fotografiával... — vélte a doktor.

— Arra is itt vagyok én, — verte mellét a jegyző, — ha én lekapom, szebb lesz az eredeti!

— Azt ugyan nem hiszem, — szólt csendesen a rabbi, — de tényleg, kíséreljük meg.

Gelényes összeesküvői újra egy ember sorsát keresztezték...

A jegyző fotografiái tényleg nagyon jól sikerültek, eredményük ugyanis várakozáson felüli volt: A megbízott minisztérium az „anyai gondviselést” megvette, de egyben megbízást adott a művésznek, hogy még három tetszése szerinti emberi erényt vésson szoborba.

— Végre, — jegyezte meg az orvos, — az igazság kiderül, a gelényesi Móricot megismeri a világ!

— Sajnos — válaszolt a főbíró, — ott még nem tartunk... Nyakas a gyerek!... Még ha az apát meggyőzi is a pap, — majd övele kerülünk szembe!

— Tegyük meg azonnal a kísérletet — szólt az orvos, — majd meglátjuk, mire megyünk.

A Buxbaum ház felé indultak.

A jegyző a rabbiért ugrott el... legyen ott mindenfajta erősség, sokan több érveléssel tudják az ellenkezést legyőzni.

Lőw rabbi örömmel csatlakozott a társasághoz.

Erezte, hogy, ha Ábrahámom mulik a dolog, ott a jeget csak ő törheti meg.

Móric az Eichorn házban volt, midőn megérkeztek.

A főbíró se szó, se beszéd; az öreg kezébe adta az iratot.

Ábrahám elolvasta azt.

Nem szólt...

— Mi az Ábris — szólt Rozália asszony — ugye uj adó?

— Ha még az lenne, — szólt, — azt elviselném, de újra rém kísért... megint elvesztjük a Móricot!

— Az Istenért, mi történt?

— Hatvanezer pengőről van szó és látod ennek nem merem útját állni?

— Micsoda hatvanezerről beszélsz te, — szólt remegve az asszony, — hisz annyit nem ér a bolt, a ház... s mire kell ezt fizetni?

— Nem fizetni kell ezt Rozália néni, — szólt az orvos sugárzó arccal, — ezt Móric játszva keresheti meg!

— Nem értem a dolgot... valami jó partie? ... Ezt nem engedem meg, nekem más nem kell, mint a Regin!

— Nem itt van a baj, — szólt újra Ábrahám, — mert azt is magával viheti!

— Azt már nem, — pattant fel az asszony, kinek kezei csipőit keresték — mehetek mindketten, ha menni akartok, de Reginke itt marad!

— Arról van szó, — magyarázta a jegyző — hogy Móric...

— Semmiről se lehet szó, — válaszolt harciasan a nő — mindig kívántam egy leány gyereket, nem lett... ezt a leányt, akit megszerettem, nem adom!

— De hallgass meg — esdekelt Ábrahám.

— Semmi se érdekel — válaszolt a nő — a Regin itt marad, s itt marad a fiam is, — és punctum!

— Mi az a punctum édesanyám? — kérdezte Móric ki sugárzó arccal állt az ebédlő küszöbén!

— Móric... Regin... — hadarta az asszony — már megint el akar nak szakítani tőletek!

Az orvos a leiratot nyújtotta Móric felé.

Elvette, elolvasta.

Az asztalra tette.

— Ha ez a szerencse két éve ért volna, — szólt csendesen, — nem

tartanék ott ahol vagyok... nem találtam volna meg boldogságomat...
ma boltos lettem, **boldog** vagyok,... maradok ott ahol ezt megtaláltam!

Regin vette kezébe az írást.

Olvasta.

— Mondd Móric — szólt kedvesen, — s ha te mégis rászánnád erre magadat, ... ezt itt nem tudnád megcsinálni?

— De az apám elve..., de az én fogadkozásom?... —

— Móric, — szólt csendesen Ábrahám, — én már akkor beláttam, amikor Reginke ezt a szobrot a kredencre tette, hogy Isten adta tehetség van benned!... Nincs jogom ahhoz, hogy boltos életre tartsalak... Nagyön fogsz hiányozni nekünk..., de menj az ihlet után, melyet a mi jószágos teremtőnk adott a lelkedbe...

— Szóval a családi házból, hol boldog vagyok távozzam?!...

— Csacsi vagy — szólt közbe az anya — hát te csak Pesten tudsz faragni?

— Igaz is! — szólt közbe a főbíró, — a raktárt műteremnek rendez-
zük be!

— De csak addig, míg igazi műtermet építünk ezen a tengernyi
pénzen — szólt Regin.

— Mi az, — kérdezte Móric, — már te is ellenem esküdtél?!...

— Ragadós az ilyesmi, — felelt a jegyző — de hát elfogadjuk a meg-
bízást?

— Én, én, — hebegett Móric, kiben újra éledt a művész lelke... —

— Igen, — szólt Regin, — a megbízást elfogadjuk... A szobrot
megcsinálja Móric, a többit elintézem én.

Ábrahám — leendő menyéhez lépett.

Átölelte őt, miközben hamiskásan nézett fiára, s derült arccal szólt:

— Móric, utolsó tanácsom, óvakodjál ettől a nőtől!...

— Már nem lehet apám... már ő az, aki nálam rendelkezik!

— Szóval megcsináljuk a szobrokat? — kérdezte lelkesedve a jegyző.

— Hát mégis a mi Móricunk teszi híressé Belényest! — szólt a kör-
orvos.

— Semmi sem függ tőlem — válaszolt szerelmét átölelve Móric, — a
feltételeket ezzel beszéljék meg!

Regin elpirult.

Szerelmesen húzódott Móric ölelő karja alá...

— Mórickám, — szólt csendesen, — lesz, ahogy lesz, de mindig te
leszel az úr a háznál!...

Braun Gyula

משך **mészárszéke**

VI. Aradi-utca 41.

**Állandó elsőrendű friss husok
legolcsóbb napi árban.**

Figyelmes és előzékeny kiszolgálás.

HOTEL SAVOY

Spisska Nova Ves (Csehszlovákia)

A vasutállomás közvetlen közelében.

Az utazó közönség valóságos otthona.

Gyönyörűen berendezett szobák.

Állandóan hideg és meleg víz szolgáltatás

Tulajdonos: **Holländer Lajos**

Kóser házikoszt!

Polgári árak!

Szerkesztésért és kiadásért felel: *dr. Uj István.*

Előfizetési ár: Egész évre 8.— P. —

Csehszlovákiában 60.— kc. — Jugo-

sláviában 160.— dinár. Romániában

300.— leu.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, VI., Andrássy-út 81.

Telefon: 10-7-12.

Klein S. nyomda, VI. Lovag-utca 14.

Hotel Imperiál Prága

a Masaryk pályaudvartól

1 percnnyire

A magyarok kedvenc találkozó helye!

Mérsékelt polgári árak

Ami a szülőket legjobban érdekli!

Leány- és fiúruha,

Leány- és fiúkabát

Litzmann Irma, Bpest, VI. Király-u. 18

Olcsó

EZÜST ÁRUK,

tálcák, evőeszközök mélyen leszállított áron

SCHLEIFER ezüstárugyár

VII. Kazinczy-utca 10. Telefon: J 132-28
Rákóczi-ut közelében.

Prima hús, hizlalt baromfi legolcsóbb napi árban

REICH JAKAB húsnagyvágó

כשר מészárszékében

VII. Hegedűs Sándor-u. 17. sz. (Hunyadi-téri csarnokkal szemben.)

Pontos kiszolgálás.

Telefon: 29-1-10.

WEIZS MÓR

orth. כשר Sal Peszach

Csokoládé és különféle
deszertek

Budapest, VII. Dob-u. 22.

Geduldiger Hugó

bélyegzőgyára

Budapest, VI. Vilmos császár-ut 17.

Telefon: 22-8-95.

Csehszlovák, Jugoszláv és
Romániából érkező zsidók
kedvenc találkozóhelye

KUFFLER כשר ÉTTEREM

Vilmos császár-ut 39.

(Hajós-utca sarok)

Nyugati pályaudvartól
néhány perc

Polgári árak!

Menü rendszer!

FURNÉROK

keményfa enyvezett lemezek legolcsóbban

GRÜN SÁNDOR

Budapest, VII. Kazinczy-u. 22.

Telefon: József 426-97.

A román királyság területére való bevitelt és terjesztést a
bucaresti román kir. Sajtóállamtitkárság 1932 szept 2-án kelt
6037 sz. alatt engedélyezte.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára